

TREBALL FI DE MÀSTER

Nacionalisme, cohesió o xoc cultural?

Descobrir la història i elements de l'actualitat
en base a aquest fenomen

01/07/2010

ODIEL GALAN OLCINA

GH 3

Índex

Relació Entre el Pràcticum i el plantejament de la Unitat Didàctica	pag.3
Què hem fet al Màster i com m'ha influït en el meu plantejament	pag.4
Marc de referència a l'hora de pensar la Unitat Didàctica	pag.5
Justificació	pag.7
Paper de l'educació, l'escola, la història, la metodologia...	pag. 10
Relació de la Unitat amb els continguts del currículum...	pag.13
Conceptes a tractar	pag.14
Seqüenciació de com es desenvolupa la Unitat Didàctica	pag.16
L'avaluació	pag.49
Atenció a la diversitat	pag.51
Conclusió	pag.53
Bibliografia	Pag.54
Annex	Pag.55

1. Relació Entre el Pràcticum i el plantejament de la Unitat Didàctica

El model de classe que vaig observar era tradicional en tots els sentits, el professor es situava davant dels alumnes i darrere de la taula i no abandonava la posició fins que sonava el timbre. Em ve a la ment una frase molt escoltada al llarg de les nostres pràctiques “els alumnes no saben res ni tenen un mínim d’interès”. I què podem fer nosaltres per canviar-ho? En primer lloc, canviar el model de classe i açò també significa la distribució. Perquè habitualment els alumnes de davant estaven atents, però la resta no tant, o simplement es quedaven mirant el professor per fer-li creure que entenien tot allò que explicava. No obstant, també hi havia interès per que l’alumne entenera allò que li explicava el professor, fent sempre preguntes referents al tema i reforçant tot allò que anava dient. El model d’ensenyament-aprenentatge normalment era una explicació per part del professor, llegint sempre el que hi havia al llibre i fent de guia en el subratllat. Una vegada havia complert l’explicació del dia, es manava una sèrie d’activitats del llibre, i si donava temps, es corregia a classe eixe mateix dia i sinó el següent.

Aleshores, el que s’ensenyava a la classe era el que hi havia al llibre completat normalment per afegitons (dictats per part del professor), sobre conceptes no massa clars o explicacions massa simplificades. Crec que els professorat havia caigut en un procés d’acceptació d’una situació en la que no estaven massa d’acord, la qual segurament anava minant la seua moral. Part de l’alumnat de la classe es dedicava a mantenir l’atenció per si de cas se li preguntava esporàdicament, però no se fins quin punt estaven interessats amb, per exemple, la crisi de la Restauració i quina utilitat li veien al tema. Era costum que uns minuts abans tingueren tot el material recollit, esperant que el timbre indiqués el canvi d’hora, o que la benevolència del professor els permetera eixir uns minuts abans. L’actitud de l’alumne va en funció del que es troba a l’aula i les classes d’Història, en concret aquesta de la que parle, difícilment interessarien a l’alumne, si aquest no posseïra un interès previ sobre el tema o volgués en un futur dedicar-se a aquest mon.

Per tant en aquest treball propose un canvi d'aquesta situació, on el llibre passe a ser un recurs més i el model d'aula canvie per complet. Amb l'objectiu de activar l'alumne per que participe com més endavant explique.

2. Què hem fet al Màster i com m'ha influït en el meu plantejament

El canvi que propose està en relació a tot allò que he après al màster, que sincerament m'ha segut de gran ajuda per diversos elements que explicaré. En acabar la llicenciatura d'Història, la veritat més absoluta que tenia era el futur laboral que no volia dur a terme, la docència. Però com que no vaig trobar res que em pogués donar un treball a curt termini, vaig decidir iniciar el Màster per veure què passava. Evidentment aquesta negativa estava influïda per la visió que sempre havia tingut de l'educació, veient-la com un treball poc productiu on la monotonia acabava per convertir-te en: "un treballador més que va a la fàbrica per repetir el mateix treball un dia i altre". No obstant, ja a la sessió inicial amb la conferència que va donar una professora, de qui no recorde el nom malauradament, em va presentar una visió diferent a la que hi tenia.

Al mateix temps que participava en manifestacions en contra de la mala gestió i organització d'aquest curs, que venia a allargar el període de formació (CAP) fins un any; començaren les classes amb conferències sobre l'educació. Aquestes em serviren per ubicar-me en un espai i un temps determinat de la situació de l'educació a l'Estat Espanyol (hi hagué un repàs legislatiu i un anàlisi del món educatiu a l'actualitat), i interessar-me encara més pel tema. Amb el començament de les classes em va donar la impressió que aquest món era molt més complexe del que realment creia, i potser es podia canviar alguna cosa a escala local des d'aquesta professió "individual". Aquesta idea bohèmia de canviar el món la tenim quasi tota la societat al nostre cap, però ens falta trobar vies per fer-ho i motivacions que ens conviden a imaginar com, quan i per què podríem canviar la situació. Una situació social i cultural de la qual estem molt influenciats (més en el context de globalització) i carregats

d'estereotips que ens fan reflexionar menys i acceptar més solucions miraculoses i veritats absolutes.

Les aportacions als debats tant de professors com dels meus companys, feien que cada cop m'interessés més ser professor. Poder pensar en aquest treball com a possibilitat de futur i pensar-lo no sols per les condicions laborals sinó per una idea d'implicació en la societat, d'aportar el que puga tindre per millorar-la. Aquesta sensació es va consolidar absolutament durant la segona etapa del Màster, des de febrer amb les assignatures específiques i per suposat amb el pràcticum.

Clar, una de les causes per les que no volia ser professor era per la por a estar davant d'un públic parlant, la por escènica que quan es té pareix que mai es vaja a superar. Aleshores aquest era un gran repte a superar, i ho vaig aconseguir fins al punt de sentir-me molt agust donant classe i aquesta sensació és impagable.

Però tot açò no hagués segut possible, o d'aquesta manera, sense tot allò après a les assignatures d'aquesta segona part: el paper del professor, la importància de la metodologia i l'avaluació, el paper de l'educació, de la història, de la geografia, de la història de l'art...Un llarg etcètera que, encara que no ho especifique, intente posar en pràctica amb l'elaboració d'aquesta Unitat Didàctica.

3. Marc de referència a l'hora de pensar la Unitat Didàctica

El centre en el que s'adscriu la Unitat Didàctica que plantege és el mateix que vaig realitzar les pràctiques, l'I.E.S Rei en Jaume d'Alzira, població d'aproximadament quaranta cinc mil habitants ,localitzada a la comarca de la Ribera Alta, d'on és la capital administrativa. El centre compta amb 700 alumnes aproximadament i uns 60 professors. Així els grups de Primer de batxillerat, als qual va adreçada la meua Unitat Didàctica, compten amb uns 20 alumnes en l'assignatura d'Història del món Contemporani. L'alumnat és d'un perfil socioeconòmic de classe mitja i en alguns cassos mitja baixa, amb poc d'interès pel coneixement històric reglat concebut d'una forma tradicional. S'observa per tant un cert filtre en el pas cap a l'Educació Secundària no

obligatòria, és a dir, el Batxillerat. En aquest nivell hi ha pocs cassos on les famílies amb més dificultats econòmiques tinguen un fill estudiant aquesta via.

Com que ens trobem a la Ribera, el tema del Nacionalisme en aquest tipus de famílies pot estar tractat alguna vegada, per ser una zona de la perifèria i tindre una història relacionada amb el conjunt conceptual que pretenc desenvolupar ací. No li és estrany segurament a ningú que, al País Valencià hi ha comarques on, tradicionalment, el valencianisme nacionalista ha quallat amb major força que en altres llocs. És ben sabut que la Ribera n'és un exemple clar. Com que es tracta d'un nivell socioeconòmic mitjà potser els pares no assistisquen a les reunions de pares però si que hom pot pressuposar un grau d'implicació amb el seu fill i la seua educació. Açò produiria un procés d'evolució conjunt on hi hauria un doble "diàleg" que permetria el desenvolupament del tema: d'una banda el treball a l'aula, i d'altra el debat a casa del que s'ha treballat al dia. Per tant, que ens trobem a la Ribera i que els nivell de les famílies siga l'esmentat, afavoriria una major i millor comprensió de l'alumne. Aquest doble diàleg permetria paral·lelament una reflexió interna individual més complexa i potser més constant, perquè es transformaria en un saber pràctic i ajudaria a formar-se una opinió fonamentada sobre un problema actual. Així aconseguiríem per la seua banda, traslladar un saber més elaborat i diguem "científic" (vist que la Història és una ciència que tracta la societat) a l'opinió pública. L'alumnat està més capacitat doncs per mostrar la seua opinió en públic, mostrar les seues idees que parteixen del coneixement adquirit a l'escola i no arran dels mitjans de comunicació o l'opinió popular poc fonamentada. Per tant, el coneixement escolar no quedaria adscrit a la memòria per explicar-lo a la prova que et permet promocionar en el procés d'escalada que suposa sovint l'escola i l'educació, serviria per formar-se una opinió del problema i exposar-la i per tant per exportar aquest coneixement de l'escola a la societat.

Paral·lelament al que he explicat cal assenyalar que hi ha cert nivell d'immigració a la zona, pel que el tema pot donar molt de joc en tant que no tots pertanyen a la mateixa Nació i segurament tindran nocions diferents, que pot donar peu a enriquir la Unitat. El debat a l'hora de definir la concepció de Nacionalisme estaria per tant assegurada. A més seria un treball per al respecte mutu (treballant algunes competències sobre les que s'articula la nova

perspectiva educativa) i es veuria afavorit la creació d'un bon ambient a l'aula entre gent de diferents procedències. Dintre del **Pla de Convivència** del centre, es recull l'apartat de convidaure dintre de l'institut i aquest tema com vull plantejar-lo afavoriria l'assoliment d'aquesta finalitat. El debat i el diàleg (i per tant el respecte a l'opinió de l'"altre") serien uns elements idonis per tractar tant el que pretén el Pla, com el que es demana de l'educació des de la societat.

Tot i no trobar-se a la mateixa zona hi ha algunes associacions de veïns que en alguns cassos protesten obertament contra l'establiment de mesquites al seu barri, pel que podria obrir-se també un debat entre identitat i religió per tractar-se d'un tema proper a ells. Aquesta és doncs la meua idea, apropar-los un coneixement que els permeta desxifrar certs aspectes de la realitat, com és el tema del Nacionalisme, i treballar tant l'entorn local com el general. Amb la finalitat que siguem capaços ells de realitzar una abstracció sobre allò que es tracta.

4. Justificació

La Unitat Didàctica que jo plantege però va encaminada a qualsevol grup social, no caldria que hi haguera un nivell socioeconòmic determinat, podria dur-se a terme a diversos contextos per tant la definició de centre o de la localitat quedaria en un segon plànol en ordre d'importància. És evident però que en funció de la realitat que ens trobarem a l'aula, caldria atendre més a uns elements o d'altres i aprofundir a les activitats des d'una perspectiva o d'altra, no obstant igual que en qualsevol altra Unitat estiga plantejada com siga. Tot i que està pensada per a desenvolupar-la al Primer de Batxillerat, doncs és on per una banda hi ha més processos històrics que inclouen la comprensió del tema que propose; i per altra, ja no es tracta de l'educació obligatòria i el perfil de l'alumne ha canviat un poc, sent més receptiu a aquest tipus de temes. És més, com a contingut dintre de la LOE de quart d'E.S.O s'inclou l'estudi inicial d'aquest concepte dintre d'alguns temes com la Revolució Francesa o la Independència de les Colònies Hispàniques. Quedaria relegat, el nacionalisme, per tant a un segon plànol donat que s'engloba dintre de l'explicació d'un tema o un procés històric determinat, i que moltes vegades es demana la memorització del mateix per la dificultat per al professor a l'hora d'explicar un

concepte tan complexe. La meua intenció és canviar la dinàmica que sol utilitzar-se d'explicar els processos històrics i dintre d'aquests com a causa o conseqüència el Nacionalisme, per ser el aquest un dels factors des del qual es poden analitzar certes actituds i factors dels processos històrics. També és significatiu per introduir a l'alumne a com es construeix la història, per canviar la concepció de les veritats absolutes dintre d'aquesta i com es pot falsejar i utilitzar-la en molts cassos. Tot en base a la idea del canvi que es produeix en la identitat de les nacions amb l'establiment de la globalització, que genera un augment migratori amb una gran recepció dels Estats Europeus, i apareixen actors polítics i culturals nous de caire supranacional. Açò genera un canvi i una tensió entre dos models d'identitat: el nacional i el cosmopolita; una tensió reforçada pel bombardeig dels mitjans de comunicació (en referència al nacionalisme Banal de Michael Billig) que al cap i a la fi són empreses i el que volen és augmentar el seu benefici.

Es tracta d'analitzar el Nacionalisme com a factor de cohesió social i com a factor de descohesió social, és a dir, analitzar-lo des d'ambdues perspectives per això s'inclou al tema la idea d'Itàlia i Alemanya com a element de cohesió (en realitat qualsevol Nacionalisme Estatal és el que persegueix) i per altra banda la qüestió del Sàhara (que permetria entrar en la idea de la desigualtat) o de les Nacions sense Estat com també el cas de Catalunya i Euskadi a l'Estat Espanyol. Així doncs, es tractaria d'un tema de certa especialització que permetria a l'alumne esbrinar quin missatge subjeu baix aquest concepte quan és emprat. Veure també quin tipus d'interpretació se li dona a la Nació des de diferents concepcions d'Estat seria un altre aspecte a tractar al tema.

L'objectiu és veure què vol dir aquest terme, utilitzat constantment en missatges que arriben a tot el conjunt de la població desxifrant tots els components que l'integren i des del qual s'analitzen. Es tracta d'un problema que es relaciona amb la realitat que es viu tant a l'Estat Espanyol com al món en general i que potser no estiga tan lligada a la seua realitat o visió de les coses, com a la contribució a l'evolució personal. Afavoreix el desenvolupament cognitiu i obri la porta a observar certs temes alternatius als que estan acostumats en la seua quotidianitat, tractant-se aspectes que afavoreixen un canvi cap a l'adultesa que tard o d'hora han de donar en un sentit personal (és

a dir que no tothom assolirà el mateix “tipus d’adultesa”). Fomenta un coneixement crític de la societat i la realitat, possibilitant un posicionament determinat front als massius missatges que ens arriben sobre el tema. Tot i això hauria de tractar-se durant l’últim trimestre del curs vist que es plantejaria com una petita investigació dels alumnes en base al coneixement i les competències assolides la resta del curs.

Un tema al que habitualment se li dedica ben poc o se’l relega a un apartat en diversos temes sense explicar què és exactament quedant relegat a una amalgama de petits conceptes que si més no creen confusió o un saber molt simplista i “reglat”, molt *de la norma* si se’m permet l’expressió. Explicat des d’una perspectiva academicista però sense aprofundir en elements que poden ser més clarificadors i que expliquen molts processos històrics i de l’actualitat, així amb el que plantege s’aconsegueix un doble objectiu:

1. Comprensió d’aspectes que expliquen en part processos històrics i motivacions de personatges, que es també una característica de la ideologia de la contemporaneïtat.
2. Lligam de la història amb el present, no considerar que la història és allò que va ocórrer fa temps i que té poca incidència en el present; el present també és producte del passat.

Per tant s’intentaria que l’alumne fos capaç d’entendre el concepte donant-li la rellevància que crec que ha de tenir, tant per l’explicació i comprensió de la història com per entendre part de la realitat de l’alumne. Al DOCV de Batxillerat de 2008 es recull de la següent forma: *“L’aprenentatge de la Història del Món Contemporani contribueix, específicament, a explicar i entendre el present des de l’anàlisi del passat. Es tracta de dos operacions que s’impliquen mútuament, per la qual cosa el camí que s’ha de recórrer té dos sentits: el present des del passat i el passat des del present. En això resideix l’aportació fonamental del coneixement històric a la formació educativa dels estudiants: permet situar-se de forma crítica davant de la interpretació de les accions dels sers humans considerats com a sers essencialment socials i temporals. El coneixement històric ajuda, així mateix, a prendre consciència de trobar-se inserits en un procés inacabat, que es configura a partir d’elements establerts en el passat,*

sobre els quals és possible actuar per a modelar el present i també el futur. En definitiva, el coneixement històric ajuda l'alumnat a entendre la societat de la qual forma part”.

Cal tenir en compte que són alumnes de Primer de Batxillerat pel que prompte podran exercir el dret a vot pel que cal donar-los les eines per poder desxifrar que és exactament el que diu cadascun dels partits en relació a aquest tema. És aleshores també en part una educació democràtica en tant que permet mantenir una posició de filtre front al bombardeig propagandístic que emeten els partits polítics. Un bombardeig que no es limita al període electoral, sinó que pot observar-se contínuament als mitjans de comunicació amb missatges molt subtils que moltes vegades passen desapercebuts.

És un tema de candent actualitat no sols al nostre Estat (amb el cas d'algunes propostes polítiques des del País Basc o Catalunya) sinó arreu del món (com és el cas per exemple de Bèlgica i les propostes que hi ha que secessió de l'Estat o permet introduir el tema del conflicte entre Palestina i Israel). Per això crec que hi ha altres conceptes i temes que s'engloben dintre de la comprensió d'aquest fenomen històric. Uns conceptes que obrin la porta al seu torn a l'obtenció d'altres aspectes de la història i que en general canvien un poc la perspectiva que es té d'aquesta (formada pel tipus d'història que s'ensenya a les aules), fent-la menys erudita i apropant-la, com jo pense, a l'alumne.

5. Paper de l'educació, l'escola, la història, la metodologia i el paper del professor

L'elecció d'aquest tema respon a la meua idea de l'educació i del paper de la història dintre d'aquesta, tenint com a marc de referència pel que fa al model de classe i metodològic a l'hora de tractar els continguts, el constructivisme i l'aprenentatge significatiu per part de l'alumne. En tant que parlem d'aprenentatge significatiu, cal atendre a la importància d'aquest tant en l'explicació de la història contemporània, com en l'anàlisi de la realitat actual. Referent al tema d'aquesta Unitat, de com es construeixen els Estats després de les revolucions burgeses, i com aquest és un factor determinant en l'elecció d'un model d'Estat (per això la inclusió de diversos tipus d'Estats).

L'educació, i la Història sent una disciplina que estudia les accions humanes, ha de contribuir a la formació d'un esperit crític pels adolescents, que en un futur elaboraran les direccions que la societat deu prendre. Per tant, si aspirem a que hi haja una societat justa, cal determinar quin tipus d'informació des de la nostra matèria creiem que és la més adient per a que aspiren a aquest projecte, que en realitat ha de ser comú. Així doncs, en una societat on hi ha una sèrie de valors predominants que fan prevaldre certs elements que no tenen en compte cap problemàtica social ni mediambiental, cal elaborar des de l'escola un sistema que permeta modificar-los aquests. Una educació per tant encaminada a solucionar problemes, a fer avançar la societat cap a unes finalitats "millors" per tothom, o com a mínim contribuir a que es segueixca desenvolupant la democràcia que respecte tant la majoria com la minoria. A més, respon a la idea de que l'educació és una via per reduir les diferències socials, en tant que és un "ascensor social" i permet una major conscienciació dels diversos problemes a la societat.

Açò, però, no pot dur-se a terme si el coneixement i el desig d'aprendre constantment no se li apropa a l'alumne, per això és més factible dur a terme una metodologia basada en l'aprenentatge significatiu, amb la participació activa i constructiva de qui habitualment ha rebut informació (o no) passivament. Per això aquest tema, molt complex i probablement impossible d'explicar amb tota l'amplitud necessària, caldria relacionar-lo molt amb l'actualitat i detindre's molt en tots els elements que engloben el concepte. Sent l'alumne qui els descobrisca, d'altra forma únicament hi hauria prou memorització i poca comprensió. Com que es tracta d'un tema molt complex es presta a atendre fàcilment a la diversitat, tant aquells que despunten com els qui tenen més dificultats. La introducció al tema hauria de ser molt pausada i gradual, finalment hi hauria un treball que seria la valoració quasi total del tema on serviria de síntesi, com també per saber si realment ho han comprés.

Per tant el model de professor que se n'extrau amb l'elaboració d'aquest tema és un especialista tant en la disciplina, com en les tècniques i models d'aprenentatge, que limita la seua actuació a l'aula a intentar que l'alumne siga capaç de construir el coneixement per sí mateix. Un especialista, però, no vol dir un *ens* perfecte que domina tota la matèria i totes les tècniques i que

assegura un 10 a tots els alumnes. Aquests han d'entendre que no és així, a més no és una finalitat ni per a ells ni per a nosaltres. No han d'aspirar a abarcar tot el coneixement, que potser també fora positiu, sinó a poder saber seleccionar la informació i saber perquè. Hem d'aspirar a que hi haja tantes respostes bones com a alumnes i no una única resposta correcta de forma tancada. Seria un recurs més que tindria l'alumne a l'hora de ser ell mateix qui assolisca el coneixement, tindria el paper d'ajuda davant les dificultats, de guia davant dels debats programats i improvisats, d'aclaridors dels tòpics i amb la funció de "de-construir" els coneixements previs del tema (per mostrar-los la feblesa argumental que solen tenir i la poca relació amb la realitat d'aquests). No obstant també hi hauria explicacions de caire teòric, donat que es tracta d'un tema bastant especialitzat i necessitaria d'algunes aclaracions prèvies a la realització de certes activitats com explicaré més endavant.

Aquesta metodologia i model de professor respon a les noves directrius de l'educació generades arran de la LOE i de la idea que es té d'aquesta a la Unió Europea, de la qual Espanya forma part i ha d'adaptar les directrius que des d'allí s'emeten. Una educació que pareix tinga una consideració diferent o això és el que es desprèn de l'anàlisi legislatiu, la qual no busca ja tant un coneixement memorístic i erudit de l'assignatura sinó la utilització pràctica d'aquest. Per això s'elaboren les competències, un concepte nou pel que fa a la nomenclatura, però ja dut a terme des de diverses propostes educatives a l'Estat Espanyol o almenys iniciades. El canvi respon a la necessitat d'adaptar-se a la nova realitat de l'educació als nous reptes i problemes que d'aquesta se'n deriven. Ja a l'última etapa del Franquisme, es produeix una demanda social d'una major i millor formació educativa, que generà la llei de 1970 la qual no pretenia reduir la segregació a les escoles. La democràcia trencà amb aquesta dinàmica amb la introducció de dos paràmetres: **Igualtat** en l'educació (un principi de tendència més socialdemòcrata) i **llibertat** en l'elecció del lloc d'escolarització (de caire més conservador per mantenir l'escola privada catòlica). Des de la LOGSE el món escolar ha canviat, de ser l'educació un dret desigual socialment, es passà a la inclusió en l'educació del 100% de forma obligatòria com a mínim fins els setze anys. Amb açò els diversos governs de l'Estat no s'han centrat tant en estendre l'educació (factor quantitat) com en

millorar-la (qualitat), des de les diverses propostes de sobres conegudes lligades als dos principis fonamentals dalt exposats.

Doncs bé, les competències, tot i que a batxillerat no s'especifiquen, giren entorn a aquest objectiu de millorar la qualitat de l'ensenyament, mitjançant l'establiment d'un model d'aula i ensenyament-aprenentatge, encaminat a donar eines a l'alumne adolescent per utilitzar-les al món adult. Eines que haurà d'utilitzar-les de forma autònoma i per tant haurà de tenir molt clares i interioritzades, per així promocionar socialment. Per això com a marc legislatiu de referència utilitza a més de la LOE, tant el Decret 102 de 2008 referent al currículum de Batxillerat, com el Real Decret 1467/2007 el qual estableix l'estructura del batxillerat i es fixen les ensenyances mínimes. Entre els deu Objectius Generals de la Llei es troben algunes de les finalitats del meu plantejament en aquesta Unitat Didàctica. Com per exemple el 1, 2, 4 i 9 que podran ser comprovats amb el desenvolupament d'aquesta. Com a objectiu general es parla de *“Definició d'un problema referent a un procés històric i formulació d'hipòtesis de treball. Utilització crítica de fonts i material historiogràfic divers. Contrast d'interpretacions historiogràfiques”*. Pel que la Unitat Didàctica que propose és ideal per complir-lo.

6. Relació de la Unitat amb els continguts del currículum d'història a la Llei

Com ja he dit, els continguts recollits a la Llei que es tractarien seria d'una forma alternativa al que habitualment es planteja. En compte de ser una causa que explica el procés històric a analitzar, s'estudia aquest de forma aïllada per a una comprensió de la complexitat d'aquest i comprendre, per tant, millor els processos històrics del món Contemporani. No obstant, segons la metodologia plantejada hi ha una sèrie de continguts a la Llei (Decret 102 de 2008, currículum de batxillerat) des dels quals es treballaria per a una comprensió total de la dimensió d'aquest.

- ✚ Dintre del tema de “Les bases del món contemporani” podria ja adscriure's la Unitat en tant que els Estats-Nació un dels temes que tracte sorgeixen amb les revolucions burgeses del segle XIX i encara

estan presents a l'actualitat. Per altra banda hi ha l'explicitació de "Les unificacions d'Itàlia i d'Alemanya".

- ✚ També a "Transformacions del segle XIX" on dedica un apartat específic, **El nacionalisme**.
- ✚ Conflictes i canvis en la primera meitat del segle XX: La Primera Guerra Mundial. La crisi de l'Estat liberal i l'ascens dels totalitarismes. Depressió econòmica. Dictadures i democràcies en els anys trenta. On es mostraria l'altra cara del nacionalisme, com a factor de descohesió i conflicte humà, també per plantejar els nous moviments ultranacionalistes.
- ✚ El món en la segona meitat del segle XX: Canvis en l'organització política d'Europa. Institucions i moviments supranacionals. Per mostrar els nous reptes i lligar-ho amb la seua actualitat.

7. Conceptes a tractar

El nacionalisme es defineix en base a un discurs nacional que genera identitats específiques o interpretacions sobre la nació. Com ací s'observa hi ha 4 conceptes a tenir en compte, els quals venen definits per altres, a l'hora de parlar del terme vertebrador d'aquesta Unitat Didàctica. És per tant necessari elaborar un vocabulari amb tots els termes que van sorgint, perquè la complexitat del tema pot generar desconcert en l'alumne i provocant una mala interpretació del que es tracte en aquest. Així com a objectiu dintre del diari de classe de l'alumne establiríem (com a criteri d'avaluació) la recollida dels termes a un apartat dedicat sols al vocabulari, on deurien recollir:

✚ Estat	✚ Ciutadà
✚ Nació	✚ Estat-Nació
✚ Nacionalitat	✚ Construcció Nacional
✚ Pàtria	✚ Totalitarisme
✚ Discurs Nacional	✚ Descentralització Política
✚ Nacionalisme	✚ Federalisme
✚ Identitat Nacional	✚ Autonomia
✚ Nacionalisme Estatal	✚ Sobirania
✚ Nació sense Estat	✚ Immigrant

Pot observar-se la quantitat de conceptes a tractar i la complexitat dels mateixos, pel que és evident la necessitat de treballar amb uns ritmes determinats atenent a les dificultats de l'alumne i la diversitat de l'aula. Es tracta de conceptes que requereixen un grau d'abstracció que no se li pressuposa a tot alumne de Primer de Batxillerat, pel que caldria escalonar la introducció dels mateixos i tractar dos en cadascuna de les sessions, per assegurar que tothom ha copsat el significat del mateix. Són conceptes que han de ser explicats i tractats sobre casos pràctics i que els siguin propers, aleshores l'anàlisi de textos sobre notícies referents al tema seria el més adient per tractar la majoria. No obstant, plantege una sèrie d'activitats (com potser l'anàlisi de cançons durant la Guerra Civil sobre la "mateixa" Nació) que poden ser més clarificadores per a la comprensió d'alguns aspectes.

Observant el que he exposat caldria establir una gradació a l'hora de plantejar com i quan adquirir els conceptes, s'ha d'elaborar per tant una seqüenciació dels mateixos amb la finalitat de que hi haja una coherència en el tema. És a dir, caldria veure quins aspectes expliquen altres i per tant què s'hauria d'explicar primer o després en funció de si és un concepte que estructura l'assoliment d'altres. Així per exemple estat, nació, ciutadà i sobirania són conceptes que estructuren el tema i que haurien de treballar-se en primer terme, de tota manera aniré especificant amb l'explicació de les activitats.

La seqüenciació de continguts tindria un caràcter progressiu, en tant que es necessita anar assolint poc a poc diversos elements que s'engloben dintre del tema per, al final del procés, entendre aquest fenomen en el seu conjunt. Així els continguts que jo propose es tractarien en cadascuna de les sessions d'una forma determinada, en base al model que plantege, que permetria treballar destreses i actituds en les activitats que explicaré. Per tant la Unitat no es planteja únicament amb la finalitat de que l'alumne conega el contingut del tema, sinó que siga capaç d'assolir unes tècniques i tinga una actitud positiva front al que se li planteja.

Cal tenir en compte la complexitat d'aquest tema i que es tracta d'alumnes de Primer de Batxillerat pel que és imprescindible un domini del tema per part professor per atendre les diverses dificultats que se li presenten a l'alumne. No podem considerar que l'aprenentatge de tots els alumnes és igual, per tant caldrà atendre a la diversitat

i com a professor requereix un grau de coneixement del tema (i d'altres elements referents al procés d'ensenyament-aprenentatge) i implicació sobre la nostra tasca com a docents.

Per facilitar l'aprenentatge seria convenient tenir una programació de com i quan es van a tractar els diversos temes que engloben la Unitat, segons el meu criteri i el que pretenc amb l'elaboració d'aquesta Unitat Didàctica, plantege la seqüenciació en base a la següent distribució de la Unitat.

8. Seqüenciació de com es desenvolupa la Unitat Didàctica

Activitat 0 Què en saps?

La primera sessió estaria marcada per l'extracció de les idees prèvies que tenen els alumnes i que vindran marcades per els missatges que s'emeten dels mitjans de comunicació i les opinions de familiars i en grups d'amics. Opinions que anirien encaminades a remarcar l'aspecte distintiu d'un discurs nacional i que estaria basat principalment en l'estigmatització dels nacionalismes perifèrics de l'Estat Espanyol. No obstant, com ja havia dit abans ens trobem en La Ribera sent una zona susceptible a tenir alumnes amb visions oposades per tractar-se d'una zona perifèrica i la història pròpia del País Valencià.

Així l'extracció de les idees prèvies es realitzaria de dues formes, que conformarien les **estratègies d'aprenentatge** en la sessió inicial. D'una banda amb preguntes per part del professor (per provocar el que es diu *brain storming*) i d'altra l'anàlisi de textos amb els quals es pot treballar i explorar el concepte de nació i nacionalisme.

BRAIN STORMING

No s'espera que hi haja una contestació correcta d'aquestes sinó establir un eix sobre el que vertebrar la introducció de les activitats que es plantegen a la Unitat i veure quin és el seu nivell i dificultats, es tracta d'establir doncs un marc de referència. S'iniciaria des de la següent sessió de preguntes a veu alçada amb la finalitat de que l'alumnat vaja participant exposant les seues idees en públic (cosa que es sap que si no es treballa des d'un inici és molt costós):

1. Què és el nacionalisme?
2. És bo o dolent? Per què?
3. Hi ha nacionalisme Espanyol o sols hi ha Català i Basc?
4. Qui diu què és el nacionalisme?
5. Com som els espanyols i els valencians? som tots iguals? quins trets comuns tenim? Per què?
6. Qui va al Mundial de futbol?
7. Què és una nació?
8. Sempre ha hagut països?
9. Vosaltres sou europeus, espanyols o quin sentiment teniu?
10. Tots pensem igual quan parlem del nostre poble o d'Espanya? Per què?
11. I qui diu que no es sent Espanyol per què és?
12. Com afecten els immigrants a la nostra cultura?
13. Penseu que hi ha gent que "divideix el país" com es diu? Per què?

Són aquest tipus de preguntes que podrien fer-se'n de segur moltes més, però seria convenient que ells també participaren en crear qüestions que els puguin parèixer curioses o que no els queden clares. Per tant el que es busca no és sols la participació pel que fa a respondre segons el que pensen, que també, es pretén que servisca per a que ells mateixos s'interroguen sobre el tema i es pregunten a si mateix, exportant no obstant la reflexió individual al conjunt de la classe. Els dubtes d'un alumne poden ser també el d'altres que potser en un primer moment no vulguen mostrar el que pensen en públic o per altra banda pot generar nous dubtes en altres alumnes. És des d'aquest dubte des d'on l'alumne va a generar el coneixement, i és des del dubte d'on es genera la curiositat i el desig per saber més del tema per això s'inicia la Unitat amb aquesta sessió.

Les preguntes tenen diversos graus de dificultat atenent a la diversitat de l'aula, hi ha preguntes molt més senzilles i d'altres més complexes, però ja s'ha dit que no es pretén que les "encerten" sinó veure quins missatges tenen sobre el tema; i en certa manera demostrar-los les carències que tenen a l'hora d'elaborar arguments coherents. La finalitat és fer-los veure que el llenguatge escolar és més complex i s'ajusta més a la realitat desmuntant els arguments "per repetició". Açò en part te a veure amb els objectius didàctic i les capacitats teòriques dels alumnes.

ANÀLISI DE TEXTOS

Els textos s'analitzarien (adjunts a l'annex) un a un de forma col·lectiva centrant-nos en uns aspectes determinats que permetrien seguir en la línia d'extracció de les seues idees però ja sobre alguns exemples determinats. Amb l'avantatge de que en tractar-se ja del final del curs el tema dels totalitarismes s'hauria explicat, tenint una certa base. Per tant amb aquests **es pretén**:

- Que observen que hi ha discursos nacionals des de l'Estat Central i que aquests, com és el cas de Hitler, poden ser molt radicals.
- El concepte nació és interpretat per discursos nacionals i no mai representen una mateixa idea i poden ser excloents.
- Trencar amb la concepció de que tot nacionalisme és excloent, observant el text de l'article segon de la Constitució Espanyola de 1978.
- Introduir la relació entre Nació i Estat.
- Que s'observe la relació entre identitat i model d'Estat.

Així el que s'aconseguiria seria anar introduint poc a poc a l'alumne en el tema, que com ja he dit te un grau de complexitat bastant elevat pel que els continguts d'aquest primer punt no són molts. Es busca un altra cosa, que comencen a familiaritzar-se amb la forma de treballar d'aquest tema i que s'inicie un procés de reflexió envers en nacionalisme que genere un coneixement més elaborat. Per això els textos es treballaran també en preguntes com:

1. Què vol dir pàtria i nació en l'article 2 de la Constitució?
2. Qui son els alemanys segons Hitler?i amb la resta d'habitants què?
3. Els immigrants són bons o dolents per a la cultura del país?
4. Què planteja Hitler com a alternativa a l'internacionalisme?
5. Creus que poden haver altres lligams a banda de ser Valencià o Espanyol o Europeu?

I amb tot açò què? El professor hauria de sintetitzar a la pissarra en blocs temàtics aquelles idees que van sorgint a l'alumnat, el qual hauria de recollir-ho al seu diari o quadern de camp de forma que hi hauria una plasmació col·lectiva (en les intervencions orals) i individual en la redacció personal. Serviria de punt de partida del tema i es podria comparar amb el que finalment es realitza per mostrar-los quin coneixement tenien a l'inici i quin al final de la Unitat.

Activitat 1 ¿Per què som Valencians, Espanyols i Europeus?

Aniria enfocada a veure com es construeix el terme nacionalisme -és a dir, a què fa referència- per així entendre els missatges que ens arriben des dels mitjans de comunicació i veure quina intencionalitat tenen. Com es construeix un nacionalisme per tant seria el centre d'aquesta primera activitat, on també es busca el posicionament crític davant el que es considera com a Nació segons els discursos sobre aquesta, per qui és integrada i com es veu als "qui no estan dintre". L'activitat tindria una durada, no obstant seria entorn a quatre o cinc sessions, encara que cal tenir en compte que potser varie una mica en funció del que donés de sí els diversos exercicis que es plantegen

La identitat nacional és col·lectiva en tant que reflecteix el pertànyer a un conjunt, la nació. Aquest sentiment però és interpretat per cadascú d'una forma determinada (per això certes preguntes en la sessió inicial). Parlar de sentiment es dir que te a veure amb les emocions i aquestes estan en funció del context. Així la identitat es veu subordinada als factors espai i temps, sent interpretada segons l'entorn i la situació. Es busca també en els exercicis mostrar eixa diferència del terme segons el moment en que s'analitze.

Aleshores el nacionalisme, tot i ser un sentiment col·lectiu, te una interpretació individual, pel que pot significar molt per a un individu i res per a qui no ho comparteix. Açò pot generar un xoc cultural, com s'observa als diversos Estats i es tractarà en activitats posteriors a aquesta.

Exercici 1

Així doncs quan parlem de Nacionalisme estem fent referència a uns paràmetres de caire sociocultural. Aquesta activitat pretén posar-los en evidència, i per això ho estructura de la següent forma. Es tractaria d'analitzar, dividint l'aula en tres grups, diversos textos que facen referència a la Nació o parlen del nacionalisme per veure quins punts tenen en comú a l'hora de fer referència a aquest fenomen. Els grups tindrien diversos càrrecs, així es mantindria l'atenció de tot el grup i es fomentaria la participació. Hi hauria un **secretari** que recolliria totes les aportacions, un **lector** que llegiria per al grup (sense cridar massa), un **moderador** que atorga la paraula i un

portaveu, que seria elegit a l'atzar poc abans de la posada en comú (assegurant així l'atenció de tot el grup). Tot i permetent aleshores l'establiment d'uns paràmetres que permeten definir aquest concepte i que s'utilitzen per argumentar sobre ell. Utilitzaria per tant un text d'Unamuno sobre la Espanyolitat, un altre de Prat de la Riba per analitzar la Nació Catalana i per últim un de Sabino Arana que parlara d'Euskadi els quals s'adjunten a l'Annex Documental. Es plantegen dues activitats sobre els textos que els alumnes realitzarien en grup. D'una banda l'extracció de les idees principals del text i d'altra una sèrie de qüestions a contestar (que serien les mateixes per als tres grups):

1. Com defineix als habitants i segons quines característiques?
2. Quins elements del paisatge remarca?
3. Que tenen en comú els Bascos, Catalans o Espanyols?
4. Qui no comparteix eixos trets vol dir que no es defineix com a Basc, Català o Espanyol?
5. Parla de la història, que remarca?
6. Què opineu del que diu el text?
7. Fa referència a altres Pobles, Estats o Nacions? Com els adjectiva?

Els dubtes que pogueren sortir haurien de tractar-se com per exemple què és un poble o un Estat i si açò és el mateix que una Nació.

El següent pas seria una posada en comú a veu alçada per observar quines idees i conclusions s'han extret. Evidentment hi hauria punts en comú (encara que amb diferents subjectes a qui fan referència segons el text que hagen analitzat) i aquests són els que es destacarien. La finalitat es veure quins elements/productes, són els que utilitzen els cuiners del discurs, i amb açò potser descobrisquen (és el que es vol) que es tracta d'una *construcció* i com a tal pot tenir diverses "interpretacions arquitectòniques". Sempre es fa referència a una cultura (història, llengua i territori comuns), una mitologia (herois i religió) i una estructura política determinada pel passat. Aquests són els punts que es destacarien i sobre els que es treballarien.

Es tracta doncs d'una deconstrucció del terme per veure en què es basa un discurs nacional i així poder veure la versemblança que té sempre un discurs d'aquest caire. La utilització dels factors amb uns punts de referència o d'altres permeten diverses visions i discursos sobre una mateixa zona, defensant cadascuna de les postures

com l'única vàlida, apel·lant a aquesta versemblança (presentada com a veritat absoluta) de la que parle.

Com s'observa el que pretenc en primer lloc es veure com es construeix un discurs sobre la Nació i així després poder entrar a l'aspecte de si és un factor de cohesió o el contrari, havent entès prèviament com es modela la identitat. Fer-los veure que en la majoria de casos els nacionalistes són com cuiners, han de crear "comunitats imaginàries"¹ complexes que siguen acceptades i interioritzades per la societat. Es tracta de desmuntar que som Espanyols, Valencians o Europeus en identitat des del nostre naixement segons els paràmetres acceptats per la majoria, segons una versió estereotipada.

Per treballar sobre un aspecte determinat i pràctic que està bastant relacionat amb la seua realitat, els manaria com a deure de casa que observaren l'apartat de l'oratge de les notícies de TV3 i La Primera. Que ho observaren i que explicaren que els ha cridat l'atenció, d'aquesta forma tan genèrica per a que siguen ells qui entenguen que es pot relacionar amb el tema tractat. L'activitat constaria d'una reflexió d'unes 10 línies. Així potser observarien com els mapes del temps són representats d'una forma o d'altra en funció a un discurs nacional, veient també que els mapes, la cartografia, no són més que representacions humanes de la realitat i que estan construïts segons un ideari i una finalitat.

Els objectius serien per tant:

- Observació dels elements que integren un discurs nacional
- Treballar sobre un text polític de forma crítica
- Veure si el discurs nacional és molt excloent o molt inclusiu
- Entendre que la construcció d'un discurs nacional persegueix la finalitat d'estendre una visió determinada del que és la Nació
- Obrir nous interrogants per lligar-los amb els exercicis 2 i 3
- Ampliar la visió del que és un Nacionalisme
- Lligar el que es dona a classe amb allò que poden veure a la televisió.

Els criteris d'avaluació els centraria en:

- Participació activa en el treball en grup sobre els textos

¹ Terme de Benedict Anderson expressat a una publicació amb el mateix títol al 1983.

- Recollida de les idees sintetitzades a la pissarra al quadern de l'alumne
- Tipus d'argumentacions durant el debat públic
- Respects a les diverses opinions i als torns de paraula
- Treball de reflexió sobre els mapes del temps
- Recerca i reflexió entorn al jugador del Mundial

En finalitzar aquest primer exercici d'entre una i dues sessions es demanaria per al dia següent que buscaren un jugador d'alguna de les seleccions que participen al mundial, que investigaren la seua ascendència i si es pot perquè va emigrar. Amb açò es buscaria introduir l'alumne en els exercicis que tractaríem després i que comencen a tindre certa empatia amb l'immigrant després del gran bombardeig informatiu en contra d'aquest: de mitjans de comunicació, d'opinions del carrer, etc.

Exercici 2

Aquest exercici aniria precedit d'una aproximació a les conclusions que s'han extret de la observació dels mapes; es realitzaria per tant un petit col·loqui inicial que serviria tant per a activar i introduir l'alumne a la nova classe (lligant els temes) com per comprovar les possibles dificultats que hagen pogut trobar. A més fent-los parlar a l'inici de cadascuna de les sessions permet establir ja un model d'aula on l'alumne va a participar.

Una vegada esbrinats els paràmetres que s'utilitzen per explicar el concepte **Nació** caldria definir perfectament que s'entén per aquesta i, en relació al que abans he dit, qui la conforma, treballant el concepte sobirania per tant.

Per altra banda el concepte de qui és la nació pot analitzar-se des de diferents articles de Constitucions Espanyoles on es fa referència a qui conforma la nació, entrant així en el concepte de ciutadania, sobirania, estat o pàtria. Es tracta doncs de que, una vegada treballat els que és un discurs nacional i sobre què es fonamenta, veure a què fa referència (a la Nació), d'on naix aquest terme i per què, i quina consideració es té a l'actualitat.

Encara que siga un poc repetitiu el treball seria sobre textos, en aquest cas de natura jurídico-política donat que em base en diverses **Constitucions** (sols en alguns articles específics) espanyoles i en algun fragment de discurs dels governants

en el procés d'independència de les Colònies espanyoles a Amèrica Llatina. Em centre en Espanya, encara que en aquest curs no està dintre del currículum (tot i que en tractar-ho a final de curs serveix per a introduir-se millor a Segon de batxillerat), per ser un tema més proper i un poc més fàcil. No obstant, podria fer-se referència a la Revolució Francesa i jugar amb aquesta dos casos per fer-los entendre que és un fenomen que naix en un moment determinat a Europa (cosa que també s'utilitzarà per a la creació de la identitat Europea que és supranacional).

Tot parteix d'una pregunta, **qui governa durant l'Antic Règim i qui ho fa després de la Revolució Francesa i Liberal?** Així el que es pretén és poc a poc centrar la qüestió en la sobirania, en qui té els poders i qui li els ha atorgat, així donar-li una major dimensió temporal a la concepció sobre la Nació. Açò permet també mostrar la dualitat entre ciutadà i súbdit, en tant que hi ha una diferència en la participació en l'àmbit públic, en la política; hi ha una dualitat entre decidir i obeir que pot tractar-se directament amb el treball sobre aquest tipus de textos i que obri la porta a la sessió dedicada a la relació entre model d'Estat i interpretació de la Nació.

Per veure la qüestió de la Sobirania, de qui governa i qui es considerat la Nació com ja he dit utilitzaria les següents Constitucions Espanyoles:

- 1812 amb sobirania Nacional per primera vegada pel que s'"inventa" el terme Nació
- 1845 en tractar-se d'una sobirania compartida
- 1869 on hi ha un canvi al vot
- 1876 per veure com la sobirania Nacional pot ser sols teòrica
- 1978 perquè observen que la Nació deixa de ser únicament masculina

Per altra banda utilitzaria fragments del **Discurs d'Angostura** de Simon Bolívar qui fa referència constant a la sobirania, a la pàtria i al poble com a vertebrador de tota la Nació. Amb la finalitat de que quede clar què vol dir el terme Nació. Evidentment tractar aquest tipus de textos necessiten del recolzament del professor qui, en l'anàlisi del discurs, si que hauria de tenir un paper més present. Podria fins i tot iniciar la lectura preguntant, per apropar el text un poc, fent els aclariments que siguin necessaris i interactuant amb l'alumne. Aquesta segona part seria més de consolidar el que s'ha tractat a les Constitucions donant-li una altra dimensió al

fenomen, donat que es canvia de regió, treballant-ho doncs des d'una altra perspectiva.

Tota aquesta activitat seria de reflexió i debat constant on el **professor** hauria de fer de moderador i un poc hauria d'encaminar, perquè és difícil que tot siga com volem, les respostes i preguntes cap allò que vol aconseguir-se. L'alumne pot presentar problemes a l'hora de realitzar l'abstracció que es necessita per entendre aquesta qüestió pel que, hauria d'exemplificar-se allò que s'explica amb una simulació de creació d'una Nació a l'aula, tractant cadascun dels aspectes que es van veient en la durada de la classe. Per tant la dinàmica de la classe és de pregunta resposta, de generar un coneixement col·lectiu intentant sempre que aquest siga guiat per la curiositat de l'alumne encara que sempre tenint present què és el que volem aconseguir, quins són els objectius.

Per reforçar aquesta idea de Nació es posa també l'exemple de la situació dels negres als Estats Units fins l'assoliment de la igualtat civil, de la revolta pels drets humans protagonitzada per Luther King i en especial el cas de Rosa Parks, amb açò s'introdueix la idea vertebradora del següent exercici. Ho utilitze per introduir la relació entre el gènere femení i el vot també amb el que s'utilitza el paper de Clara Campoamor des d'algun fragment seu relat de 1935 *El voto femenino y yo: mi pecado mortal*.

Objectius:

- Com es pot observar, també podria establir-se una relació entre la Nació i la dona donant-li major entitat tot i formulant alguna qüestió entorn al tema que propiciara una reflexió sobre qui i per què s'inclou dintre de la nació i quina situació té aquell qui no està inserit.
- Relacionar el que significa la Nació, com es constitueix i com s'inclou a uns sectors o d'altres segons unes finalitats.
- Reflexionar entorn a si som part de la Nació o no en l'actualitat i perquè.
- Entendre la relació entre sobirania i Nació.

Criteris d'Avaluació:

- Respecte a les opinions dels demés i als torns de paraula
- Grau de complexitat de les argumentacions de l'alumne

- Actitud front al tema tractat i la participació en les activitats que es plantegen a la classe
- Recollida al quadern de les conclusions sintetitzades a la pissarra

Exercici 3

En aquest exercici es vol que des del treball entorn als conceptes d'**autòcton** (Espanyol en aquest cas), **immigrant** i **estranger** s'intenta mostrar com es concep la identitat nacional, com crea una consciència de grup i una actitud front a qui no pertany a aquest. Pot generar-se així un joc de rol entorn al Mundial de futbol que es juga aquest any i amb l'anàlisi de qui integra cadascuna de les seleccions, per observar la immigració i veure que n'opinen. Ací és on entraria en joc allò que he plantejat de buscar un jugador d'alguna selecció que siga immigrant, articulant la classe en base a aquest element. Per veure quina visió tenen sobre aquests jugadors, quin grau d'acceptació tenen. El fet de que s'aproximen al personatge per altra banda també produeix una afinitat amb el jugador, que es percebut d'altra manera. Per tant es treballaria sobre aquesta percepció de l'alumne, donat que mitjançant aquesta (i en relació a la consciència de grup, és a dir, a la idea de pertànyer a una Nació segons un discurs) l'individu es posiciona o bé amb refús o bé amb acceptació. Generant una postura, però dintre del col·lectiu, la qual potser siga compartida per més d'un el que pot provocar una expansió de la idea i passar a ser d'una idea individual a una idea del col·lectiu. Per això segons la visió de la Nació que es té pot afavorir l'acceptació dels nouvinguts o generar diversos graus de refús. Es jugaria per tant en aquest factor, que es treballaria amb preguntes del tipus de:

- La immigració és bona o dolenta?
- Ens envaeixen els immigrants? Per què?
- Hem de respectar les seues costums o s'han d'adaptar? Per què?
- Què fan els equips de futbol amb el ramadà per exemple o amb el resar cinc vegades?
- Creieu que és millor relacionar-se amb ells o que estiguen apartats? Per què?

Es compaginaria amb l'anàlisi d'una gràfica sobre el cost sanitari dels "no-Espanyols" segons el seu país d'origen. Precedit no obstant d'una pregunta per veure quina visió tenen de la immigració (en aquest segon apartat), de forma genèrica i intuïtiva

perquè així respongueren segons la seua opinió, encaminant-les però cap a l'observació de la gràfica. És sabut que hi ha un refús generalitzat a la immigració de d'Amèrica Llatina i de l'est d'Europa, definint-los com a gent que sols ve a aprofitar-se dels avantatges d'un país desenvolupat (com per exemple la sanitat i les beques) i que són percebuts amb una mala imatge. La qüestió es veure d'on prové aquesta mala imatge, si és real i com canviar-la cap a una actitud més de construcció i reflexió sobre el problema i no tant de refús inicial poc raonat.

Objectius:

- Així mostrar que aquests conceptes tot i estar presents són imaginaris, construccions humanes, tant com les fronteres que encara que vulguen presentar-se com a naturals són creacions de l'home en el seu procés de racionalitzar la seua existència i dividir l'espai per evitar conflictes.
- Al temps que una actitud nacionalista extrema pot generar racisme, bastant estès per altra banda a Europa encara. Es tracta doncs de treballar la competència ciutadana en tant que es busca una comprensió de que no són nombres, són persones amb unes necessitats i unes motivacions per marxar de "sa casa".
- El fet de que hi haja immigració implica que hi ha una definició més acurada de l'autòcton i de la versió nacional que es defensa, és l'establiment de certs aspectes del perfil per contraposició a l'"altre".
- La intenció també és mostrar com els nacionalismes moltes vegades estableixen un enemic de la Pàtria, de la Nació, el qual els serveix per autodefinir-se (sent també un "ingredient" a l'hora d'imaginar la comunitat).
- Així el que es pretén és que ells mostren les seues idees sobre la immigració i jugar amb aquestes a l'hora de parlar de la definició cultural per contraposició amb l'altre, amb la intenció de fer veure la importància de l'establiment d'un enemic comú.

A més amb açò s'enllaça amb la següent activitat que tracta sobre les vies que s'utilitzen per difondre un discurs nacionalitzador i una visió de la Nació. També amb la visió dels Estats Totalitaris, dels antipatriotes, dels qui no estan dintre dels paràmetres que defensen al seu discurs nacional.

criteris d'avaluació:

- Participació activa a l'hora de plantejar les preguntes i parlar al debat
- Respecte a les opinions dels companys
- Grau de complexitat en l'argumentació
- Recollida al quadern de les conclusions sintetitzades a la pissarra

Exercici 4

Per últim i per consolidar un poc aquest últim tema tractat en l'exercici anterior es treballaria sobre un cas pràctic. Per veure com la creació d'un enemic forma part de l'ideari d'un grup que comparteix una versió sobre la Nació, un discurs nacional; de la seua cultura. Ací poden posar-se exemples dels successos a l'any 2000 al Ejido (text a l'Annex), on es produïren atacs xenòfobs, amb el que s'intentaria mostrar el que pot arribar a fer la consciència de pertànyer a un col·lectiu amb una finalitat. Així introduir la idea de que el conjunt no pot transcendir els valors democràtics i el fet de pertànyer a un pot provocar certes conductes en contra d'aquests. El fet de crear enemics de la pàtria no és la millor forma de que la Nació siga un element de cohesió social. No obstant aquest tema es tractarà específicament amb la informació d'un exercici de l'activitat següent, el lligam entre Estats Totalitaris i el concepte de Nació a l'Activitat 2. Aquest exercici està plantejat per a la utilització de les TIC, donat que es demanaria a l'alumne que en parelles buscaren informació sobre el que va ocórrer a aquesta ciutat d'Almeria l'any 2000. Hi hauria per tant una primera part de recerca a Internet de l'alumne en base a unes preguntes:

- Quina relació té aquesta notícia amb el tema que hem treballat?
- Què va succeir?
- Els immigrants formaven part del poble?
- Tot el poble va actuar de la mateixa forma? Per què?
- Quina actitud es va establir front a la immigració? Per què?
- Creus que és just o normal que s'actuara d'aquesta forma? Argumenta la resposta
- Una acció violenta justifica una altra en la mateixa línia?

Amb aquestes el que es busca és que siguin capaços de relacionar la notícia amb el que s'ha tractat al llarg de tota l'activitat. Per tant seria un poc una activitat de síntesi on es recollirien diversos apartats tractats en els diferents exercicis, on l'alumne hauria de reflexionar per respondre a allò que se li demana.

Objectius:

- Que treballen en parella i debatisquen si escau sobre el tema entre ambdós generant un coneixement molt més ric vist que tenen que reflexionar sobre el que opinen i sobre el que opina l'altre per si no estan d'acord rebatir-lo.
- Que l'alumne li done una utilitat a allò que ha après de forma més abstracta
- Capacitat de recerca a Internet sobre el que se li pregunta
- Participació activa en la construcció del coneixement amb la interacció amb un company
- Comprensió de la lectura de textos
- L'alumne haurà de posicionar-se de forma crítica front a les actituds violentes d'una forma raonada

Criteris d'avaluació:

- Capacitat de treballar en parelles, participant activament i respectant l'acció i opinió del company
- Capacitat per seleccionar la millor informació a la xarxa per respondre el que se li demana
- Grau de complexitat dels arguments de l'alumne en la plasmació al diari de classe
- Recollida de la informació al diari de cadascun dels integrants de les parelles

Activitat 2, Qui som els de la Nació i per què?

En aquesta activitat es vol fer entendre a l'alumne què és la Nació segons els diferents models d'Estat per mostrar com està més centrat en la cohesió o per contra es focalitza en determinar una concepció de la Nació molt ferma i tancada que genera descohesió. Per tant es pretén mostrar a l'alumne com la relació amb el model d'Estat influeix en la idea Nacional, sent aquesta subsidiària de la realitat social que es viu a l'Estat. Així vull mostrar com hi ha: Estats-Nació on ambdós conceptes estan lligats, van de la ma, en tant que la Nació no té sentit sense l'Estat i

a la inversa, sols hi ha una nació per tant i és la mateixa a totes les regions d'aquest; Estats amb descentralització política que engloba també diverses nacions o identitats, tenint no obstant una oficial de l'Estat, però amb respecte entre totes (al menys teòricament), que està per damunt de la resta (com és el cas d'Espanya); i Estats Totalitaris amb una idea de Nació molt excloent, la qual o és compartida o s'està en contra de la pàtria.

Es tracta per tant de mostrar quins models d'Estat hi ha, per així que l'alumne conega que hi ha diverses formes de concebre la Nació i que el model d'Estat és molt influent en aquest sentit. Aleshores es voldria també mostrar quines vies de nacionalització hi ha, és a dir com ser "efectiu" a l'hora de difondre un discurs nacional. Amb la intenció de que es mostren crítics davant l'allau d'informació a la que estem sotmesos i que sobre aquest tema sempre s'introdueix amb certa subtilesa perquè siga acceptat com a "normal". El terme nacionalisme té popularment una mala imatge, per tant s'intenta evitar aquesta connotació presentant la informació sempre sota un vel que no la faça visible a simple vista, en certa manera potser una "publicitat subliminal". El plantejament d'alguns exercicis busquen posar en evidència aquestes vies de nacionalització per, com a mínim, poder descobrir-les.

Així doncs, una vegada tenim els ingredients, la idea de Nació i un discurs per tant definit cal exportar-lo, fer-lo públic, que guanye adeptes i que aquests contagien d'aquest esperit a la resta.

Exercici 1

Aquest exercici és introductori i serveix tant per veure com hi poden haver diferents concepcions sobre la Nació dintre d'un mateix Estat, com per mostrar que el Nacionalisme pot ser un factor excloent i de xoc entre civilitzacions, que és un dels principals objectius d'aquesta Unitat Didàctica. Així l'exercici es centraria en l'anàlisi de dues cançons que fan referència a Espanya en el context de la Guerra Civil (1936-1939) per veure què es posa de rellevància i quins elements poden relacionar-se amb el tema.

Com que es tracta d'alumnes de Primer de Batxillerat crec que no seria estrany que una vegada analitzada la lletra es reproduïren per que extragueren algunes conclusions més donat que Alzira té un bon repertori de músics i algun d'ells podria

ser alumne d'aquestes classes. Aquesta activitat no obstant, podria realitzar-se conjuntament amb el professor de música qui podria utilitzar-les però amb una idea diferent (quin tipus de música segons el bàndol). Per altra banda s'introduiria una part d'un exercici posterior dedicat a les vies de nacionalització.

En aquest sentit el que es pretén en l'anàlisi de les cançons (la lletra s'adjunta en l'Annex) es veure quin concepte de la Nació tenen un bàndol i altre, quins elements integren i quins són més rellevants en ambdós cassos. Es tracta de veure quins ingredients utilitzen per establir el seu discurs nacional, i, per suposat, com parlen de l'altre, com defineixen a l'enemic. Serveix també per mostrar com el nacionalisme apel·la sempre als sentiments cosa que provoca una major interiorització, es reforça la idea de sentir-se orgullós de pertànyer a un col·lectiu.

Per tant aquest tot i ser un exercici introductori dedicat a recopilar aspectes ja tractats i inserir-ne nous, s'elabora per remarcar la idea de que el nacionalisme pot ser excloent i crear un "conflicte entre germans". Permet mostrar també la diferència entre la finalitat d'un projecte nacionalitzador i el que realment s'aconsegueix. Em referisc a la idea de Franco de que eliminant l'oposició (de la seua idea de Nació) "uniria" Espanya evitant les dissidències, quan realment va generar una profunda divisió a la societat que encara a l'actualitat perdura. Es veu per tant que encara que hi haja una difusió des de diversos fronts d'una mateixa idea, cadascun dels individus que la rep te una interpretació diferent. A banda, la finalitat d'un projecte nacionalitzador que tinga com a medis la força no pot generar unió, per què aquesta ha de produir-se per factors culturals que apel·len als sentits com ja he dit abans, a les emocions per què realment es sensibilitze.

Objectius:

- Consolidar temes tractats en l'activitat anterior com: qui integra la Nació? Sols hi ha una història? Com es construeix un discurs nacional?
- Mostrar que els nacionalisme potser un factor de crisi entre els humans
- Que vegem que una versió molt tancada i delimitada del nacionalisme potser excloent i aquestes persones excloses tenen un tracte desigual i dolent
- Introduir la cançó popular, en aquest cas de Guerra, com element per adherir ciutadans a una idea de Nació determinada.

- Fer veure que la força no és una via nacionalitzadora i que no hi ha solucions màgiques i menys en un aspecte que fa referència als sentits (els quals hi ha tantes experimentacions com persones)

Criteris d'Avaluació:

- Capacitat per identificar els aspectes que s'utilitzen per defensar la idea de Nació de cadascun dels bàndols.
- Capacitat de relació amb els temes ja tractats en l'activitat anterior.
- Veure la relació que estableix el discurs nacional amb el component emocional de l'individu i el col·lectiu que defineix.
- Que siga l'alumne capaç de veure perquè la cançó pot generar més adhesió a una idea nacional, com el conjunt pot influir l'individu en aquest sentit.
- L'alumne és capaç d'entendre per què la força no pot unir.
- Capacitat per entendre que el nacionalisme fa referència als sentits i per tant cadascú ho experimenta de forma individual, tot i que poden haver punts en comú.

Exercici 2

Aquest exercici té com a finalitat analitzar la relació entre els diferents models d'Estat i interpretació de la Nació amb especial atenció als Estats Totalitaris per reforçar eixa idea de que una definició col·lectiva excessivament acurada i molt taxativa pot generar descohesió. Com la idea de Nació pot tornar-se en contra dels drets humans, com un projecte de crear una gran Nació implica un Estat molt potent, que podrà presentar trets de “depuració” social, com s'ha introduït a l'exercici anterior en la “idea de España” de Franco. No obstant pretenc també mostrar diversos casos de interpretacions nacionals de diversos tipus d'Estats fent especial referència a Itàlia i Alemanya (en el seu procés d'unificació) i a Bèlgica en el seu procés actual de “desintegració” de l'Estat. En aquest punt també podria exemplificar-se amb el cas dels Estats Units en la seua creació de l'Estat Central la forma de concebre la Nació i com evoluciona amb el pas del temps.

Es tracta en certa manera de mostrar el diferents models de relació Estat-Nació per a que hi haja un posicionament crític de l'alumne davant els diferents models d'Estat,

relacionant-ho amb el fet del discurs nacional integrador o disgregador. En aquest cas el paper del professor tindria una major presència doncs seria l'encarregat d'explicar amb un poc més de profunditat la relació entre el discurs que es realitza i la interpretació que hi ha sobre la Nació. No obstant les preguntes es dirigirien un poc en aquest sentit:

- Per al cas d'Alemanya i Itàlia: tot i que la unificació ja s'hauria tractat en temes anteriors, en aquesta Unitat i en concret en aquest exercici ens centrariem en com el nacionalisme és un factor clau per a que es produïsquen els acords per a la formació d'un Estat unificat. Es treballaria amb l'anàlisi de textos vist que permet tindre una idea prèvia i sobre aquesta realitzar algunes preguntes i generar així un debat. Un debat que podria iniciar-se amb el plantejament d'un conflicte, com per exemple plantejar si creuen que és millor o pitjor que Espanya i Portugal foren sols un país. Per a Itàlia s'utilitzaria dos textos de Mazzini (que adjunte a l'Annex) i per a Alemanya un de Bismark. Les preguntes que podrien fer-se serien:
 - Quina és la idea principal del text?
 - Com es planteja que ha de ser les regions Italianes/Alemanyes segons l'autor? Quins arguments dona?
 - Podries relacionar-ho amb el que veiérem de l'activitat de les cançons?Sobre el debat que es plantejaria caldria fer una comparativa amb els arguments que puguen eixir en contra d'aquesta annexió i comparar-los amb els arguments que donen aquests autors al text. Es produiria així un debat dialèctic entre dos autors morts i els alumnes cosa que potser faça empatitzar més a l'alumne amb els personatges i amb la història i la seua construcció (per allò de la investigació i el treball amb documents).
- Per al cas dels Estats Totalitaris utilitzaria tant textos com imatges, sobretot en el cas Alemany amb les identificacions dels jueus, els diferents objectes que els obligaven a mostrar que són diferents, que no pertanyen a la Nació. Aquest apartat l'iniciaria però mostrant una imatge d'un rodal on es veu la frase "qui compra a un jueu tradicional al seu poble", així es mostra dues coses: d'una banda que la propaganda arriba fins a aquests nivells, i que pots convertir-te en un enemic de la pàtria si et relaciones en qui no deus. Es veu com s'apel·la als sentiments, com defineix un enemic del conjunt i com hi ha

dues opcions, o eres Alemany (segons el seu discurs) o eres un enemic a aniquilar.

Per a Alemanya a més utilitzaria un text que vaig crear durant el meu període de pràctiques sobre la societat Alemanya que és idoni per veure com es defineix la Nació en contraposició a l'altre. La idea de posar de rellevància els Estats Totalitaris és per que vegem el problema d'una definició nacional excloent i ens apropem més a observar el nacionalisme des d'aquesta doble òptica, que estic plantejant constantment, com a element de cohesió o de disgregació i conflicte social. Es tracta d'analitzar fent una lectura en conjunt on el professor pot anar destacant les idees principals o bé preguntar-les als alumnes i després debatre sobre algunes qüestions. Les preguntes anirien en aquesta línia, sempre comptant amb que el tema del nazisme s'ha tractat en algun tema anterior específicament i per tant tenen una base:

- Els jueus són part de la Nació? Però si estan dintre de l'Estat què són?
 - Qui seria per tant ciutadà i qui súbdit? Per què hi ha súbdits?
 - És justificable l'actuació de Hitler amb la seua idea de depuració racial?
 - Ell es presenta com el salvador de la Nació, ho és? Argumenta
 - Un dictador és la Nació?
 - Creus que és millor o pitjor aquest discurs Nacional? Pots relacionar-ho amb algunes idees sobre els immigrants que hages escoltat?
- Es treballaria la interpretació que se li dona a la Nació des d'un govern republicà federal. Ací es pot treballar en base a els Estats Units o en base a la Unió Europea, que segurament els sembla més pròxima i a més segurament ja s'ha treballat en algun tema anterior. El tema dels Estats Units pot tractar-se des de les diferències que presenten el Nord i el Sud mitjançant algun text que mostre aquesta diferenciació. Així l'Estat central en aquests casos no busca tant un projecte nacionalitzador com establiment d'un cànon cultural, es busca establir uns paràmetres que permeten la convivència dins del territori comú. El Nacionalisme en aquest sentit busca el respecte a tothom a un ideal de pau social però també establint uns mínims culturals definitoris. Es tracta de discursos nacionalitzadors més oberts i potser inclusivius.
 - Per últim, i com que es tracta d'un tema de candent actualitat, posaria l'exemple de Bèlgica on el partit secessionista ha guanyat les eleccions amb la lectura d'una notícia (a l'Annex). Es tracta de veure un altre exemple de la

relació entre Nacionalisme i Estat, en aquest cas posant l'èmfasi en una Nació que majoritàriament desitja canviar el model d'estat. Així es dona una perspectiva lineal, en nacionalisme com a factor de construcció Estatal, com a factor de "desmoronament" estatal (vist que en part fou un factor que feu ascendir Hitler al poder) i com a factor de divisió d'un Estat consolidat. Es veu per tant que els ciutadans d'un Estat (que conformen la Nació) amb l'exercici de la sobirania a través del vot poden canviar la morfologia d'aquest. Amb açò es veu la idea de que la societat és qui conforma l'ideari, la cultura i per tant el tipus d'Estat, aquest no és un *ens* amb vida pròpia que té una natura prèvia, és una construcció cultural.

Ací evidentment eixiria el cas de Catalunya i/o del País Basc sobre el qual hi hauria algun prejudici vist que des dels mitjans de comunicació es defensa un Nacionalisme Estatal (l'Estat-Nació creat amb la Revolució Francesa). Açò permetria apropar més la situació a l'alumne i la idea seria que tingués una postura més definida i més crítica que és el que pretenc en aquesta Unitat Didàctica. Per tant si el tema de Bèlgica no es comentara molt i derivara en aquest sentit el professor no deuria reconduir sinó traslladar allò que vol en l'activitat al cas que els alumnes plantegen. Es tracta doncs de veure com un Estat pot dividir-se per què la majoria de la Nació així ho desitja, aprofundint al mateix temps en el concepte Sobirania i Estat.

Com s'observa els exemples a analitzar han estat seleccionats amb una finalitat veure seqüenciadament la relació entre nacionalisme i Estat, en un primer moment com a factor de cohesió (Mazzini i Bismark); seguidament com a element de ruptura de la harmonia nacional, com a element disgregador d'un conjunt més o menys identificat; i finalment com a element que pot dividir la Nació en tant que les diferències que hi ha dintre del conjunt demanen aquest fet. Es tracta doncs, de trencar amb la idea de que els separatismes són accions violentes descontrolades sense cap base ideològica més que la de generar una situació caòtica, per tant el que es busca també és que vegem que aquest no és un fenomen exclusivament del nostre Estat expressat amb la crema de fotos o accions d'aquest tipus. Busque també donar-li una dimensió més àmplia al Nacionalisme cosa que s'acabarà d'abordar en la següent activitat amb la introducció de tema de Nacions sense Estat, que permetrà una abstracció major a l'hora d'identificar el Nacionalisme Estatal, molt més ocult.

Per finalitzar, com a deure per a casa, i en relació a l'exercici següent se'ls demanaria que buscaren a casa, i dugueren per escrit, en Internet o preguntant als pares quins mètodes utilitza un discurs nacional per difondre el seu missatge, haurien d'explicar un exemple.

Objectius:

- Mostrar a l'alumne les diferents interpretacions de Nació segons el model d'Estat, com influeix aquesta segons el context.
- Que descobrisquen les tres interpretacions que es mostren: el nacionalisme integrador, el nacionalisme d'un grups tancat i que busca una "depuració racial", i el nacionalisme que busca canviar el model d'Estat creant administracions més petites i absolutament autònomes (procés invers al primer).
- Aprofundir en els conceptes Estat i Sobirania, mostrant que res és immutable i que les administracions són construccions de l'home i no elements aliens a la manipulació i el desig del conjunt de la societat.
- Capacitar per tractar les idees principals d'un text que fa referència a Nacions i Estats.
- Entrar a valorar si el nacionalisme ha de ser un factor de cohesió amb respecte a les diferències o per contra ha de cohesionar en base a la homogeneïtzació de la idea de Nació.

Criteris d'avaluació:

- L'alumne entén que la societat conforma el model d'Estat en base a una idea de Nació determinada.
- Ser capaç de veure que el nacionalisme pot ser tant un factor de cohesió de diversos estats com de ruptura d'un Estat en administracions més petites
- Té la capacitat d'extraure les idees principals d'un text que fa referència al Nacionalisme
- Pot veure per què el nacionalisme extrem d'un Estat Totalitari és dolent.
- Veure com els discursos Nacionals varien segons el context en que es produeixen, per tant tot el que conforma el context influeix en l'elaboració d'un discurs.

Exercici 3

Aquest exercici es planteja mitjançant dos processos, amb un mateix objectiu però, el qual és que l'alumne identifique diferents vies mitjançant es pot difondre un discurs nacional, des d'on poden vindre missatges d'aquest caire. El que es pretén és que l'alumne pugui identificar què és el que s'amaga en part dintre de la normalitat que pugui parèixer, diverses informacions que puguin rebre en diferents fronts. La idea és que identifiquen aquests fronts, que vegem quines són les estratègies que s'utilitzen per influir en l'opinió de la gent i per difondre un discurs nacional, que descobrisquen les idees que s'amaguen dintre del que ells consideren "normal". Es tracta doncs de desgranar els elements que conformen el "nacionalisme banal"²

Així el primer que plantege és el visionat d'un capítol dels Simpson, d'aquesta sèrie per altra banda es poden extraure molts aspectes de crítica a la societat d'Estats Units però en part Mundial el que permet també que l'alumne veja que tot està construït amb una finalitat. Tot té un perquè per això cal que adquirisca una postura crítica que li permeti identificar aquests "perquè", en aquesta Unitat jo ho plantege en base al nacionalisme i a la massificació d'informació que arriba per explicar-ho o definir-ho (moltes vegades amb intenció de dir que el que jo defense no és això). Tornant al capítol dels Simpson, es projectaria el vint-i-quatre de la sisena temporada amb el títol "La llimera de Troya".

El visionat però hauria d'anar acompanyat d'una explicació prèvia per definir què és el que volem que extraguen els alumnes, què ha de mirar i no sols veure, mirar implica reflexionar per tant. L'argument d'aquest capítol gira entorn a la delimitació de les fronteres entre Springfield i Shelbyville en la seua disputa per una llimera amb la quals els xiquets del poble fan llimonada i és per tant el seu sustent econòmic. Aleshores, com ja s'ha vist en l'activitat anterior què utilitza un grup quan vol construir un discurs nacional, aquest exercici serviria per comprovar que tot ha quedat clar i per treballar l'objectiu d'aquest apartat de la Unitat.

Com la llimera és un factor de cohesió en tractar-se part de "la història" d'un territori vist que cadascuna de les generacions l'ha utilitzat amb la mateixa finalitat i per tant és una part de la cultura, però en realitat ho és perquè algú ho ha interpretat així. L'avi de la família Simpson difon la història de la llimera creant una consciència

² http://es.wikipedia.org/wiki/Nacionalismo_banal

comuna, per tant açò és una via de nacionalització el discurs d'un avi que crea sentiments de pertànyer a un poble en aquest cas. És el nacionalisme de la "pàtria xica" tant explicat a Espanya per la generació del 98, però no s'analitzaria des d'aquesta perspectiva (tot i que si eixís el cas evidentment es relacionaria), sinó des de la idea de fonts que generen consciència comuna, que generen "adeptes" a un nacionalisme. Hi ha altres aspectes que permeten relacionar a la perfecció aquest capítol (l'actuació en conjunt per recuperar la llimera, la referència al territori, la definició de l'"altre"...) amb la Unitat Didàctica però de vegades es corre el perill de que el coneixement no es quede massa clar si s'abusa d'una sèrie de televisió que estan acostumats a veure-la per divertir-se.

El segon apartat es centraria en treballar el deure per a casa, els exemples que havien de buscar de missatges nacionalitzador (no sols televisius o de premsa) per mostrar com no tot es limita als mitjans de comunicació, sinó que va molt més enllà. La dinàmica seria la següent:

- L'alumne diu d'on ha extret el que considera com a factor nacionalitzador
- S'explica perquè és una via de nacionalització
- El professor va sintetitzant a la pissarra segons:
 - Missatge oral o escrit (també imatges)
 - Quin nacionalisme defensa
 - Què mostra que és una via de nacionalització

Una vegada exposades totes les vies es passaria al seu anàlisi a la validació o no com a font de nacionalització, el que permetria a l'alumne observar com pot fer-se una valoració crítica d'aquestes vies i tipus de missatges. Es tracta d'entendre que es pretén en cadascun d'ells i clarificar perquè si o no són una via de nacionalització des de la qual s'emeten constants missatges (o potser en sí mateix siga un missatge). Centrant-nos principalment en els missatges que s'emeten per reforçar el Nacionalisme Estatal, més difícils d'identificar perquè són compartits des de diversos àmbits. No obstant, com ja he dit els exemples que portarien a classe, exceptuant aquells que preguntaren als pares (pensant que aquests estan més sensibilitzats en el tema, que no sempre serà així), serien la majoria aquells que s'emeten als mitjans de comunicació. Ací entraria de nou el paper del professor de forma més participativa pel que fa a l'explicació donat que seria l'encarregat de presentar altres exemples que anirien encaminats a diferents àmbits.

En primer lloc, i en consonància a les altres activitats i basant-me en el moment actual, es podria analitzar el mundial de futbol. Tot i que com ja he dit el paper del professor seria molt més protagonista en aquest apartat, s'intenta fer-los pensar pel que el mètode seria amb preguntes, per exemple:

- Per què si eres d'Espanya has de recolzar-la en el mundial? Ho fas també si eres de València? Quina opinió tindrien de tu si no fos així?
- Com parlen a la televisió en l'apartat dels esports de la Selecció? Ho fan igual quan parlen dels partits i els equips de la Lliga?
- I si hi hagueren més equips, perquè no van Catalunya o València? Per què creus que és així?

Com s'observa sempre s'intenta que les preguntes no queden en respostes tancades sinó que l'alumne reflexione com el tema amb la finalitat que hi haja tantes respostes possibles com alumnes a l'aula, seguint però una explicació basada en allò que han esbrinat als exercicis anteriors. Així ho podem lligar amb Eurovisió per ser també un esdeveniment de Nacions el qual pot analitzar-se també, perquè qui va a l'encontre? perquè hi van alguns Estats-Nació que no són ni d'Europa? . També pot relacionar-se amb els himnes, la música, sobre quan sorgeixen? Per que ha hagut tant de rebombori per elaborar una lletra? Quina lletra té l'himne de València? Per què hi ha disconformitat? Per acabar introduiria i comentaria la vinyeta que adjunte a l'Annex³.

Aquestes preguntes poden enllaçar-se, i deuria fer-se, amb la televisió com a factor de difusió d'un missatge Nacional, i d'ací extrapolar-ho als mitjans de comunicació de forma més global (premsa escrita, radio, anuncis...). Aquesta idea ja s'ha introduït en l'activitat on es tractaven els mapes del temps, però en l'exercici que plantege ara el llenguatge oral és el que s'analitzaria i també la forma de organitzar les notícies. Hi ha una tesi doctoral que determina quins elements poden analitzar-se a l'hora de determinar si hi ha una manipulació política, i per tant una idea de Nació/regió determinada, pel que alguns d'aquests podrien ser especificats. Tot el que s'anés concloent tant en l'anàlisi de la televisió com els diferents elements hauria de recollir-se per escrit pel que el professor hauria de recollir a la pissarra totes les idees que van sorgint.

³ Annex

Seguiríem per altra banda amb la utilització de la història en la difusió nacionalista, plasmada en diversos elements, materials o no, de la nostra vida quotidiana. La metodologia seria la mateixa que s'ha emprat al llarg de tota la Unitat, el professor va preguntant i va guiant les preguntes per a que siga l'alumne qui descobrisca la informació, es fomenta la curiositat i el desig per l'estudi en tant que finalment es sol trobar "la solució" (reforç positiu). Així doncs podem utilitzar com a exemple:

- Els monuments: A qui li rendeix tribut? Creus que està bé o hauria de ser a una altra persona? Quina influència te el personatge en el poble o la gent? Creus que a tots els agrada o deuria d'agradar-los?
- La nomenclatura dels carrers: Quins noms hi ha al teu barri? Saps qui és algun dels personatges que hi apareix? Han canviat alguna vegada el teu carrer o d'altres que conegues de nom? I això per què?
- Les festes i tradicions: Què es commemora? Per què? Sempre s'ha celebrat? De la mateixa forma? Perquè ha canviat o no?
- Pot introduir-se, encara que aquesta part és optativa, les diferents idees del que ha de ser el currículum d'història a Espanya segons una idea d'Estat-Nació o d'altra.

Com es veu amb tot açò s'aboga per generar una memòria col·lectiva, una cultura pròpia, els elements als quals fa referència són els que conformen el passat. Es fa així un joc entre el present que volem establir i el passat al qual hem de fer referència, és una idea a la que se li pot introduir a l'alumne i que obri la porta a determinar una posició front al tema de la memòria històrica. Es relaciona amb l'activitat on els alumnes identificaven els diferents ingredients que utilitzava un individu per conformar un discurs nacional.

Objectius:

- Que l'alumne descobrisca diferents vies de nacionalitzar a més dels mitjans de comunicació
- Presentar a l'alumne una forma diferent d'observar una sèrie de dibuixos animats

- Generar una major implicació a l'hora de descobrir que hi ha darrere d'aquest tipus de missatges, és a dir que realitze un anàlisi més complexe del que se li presenta a la realitat
- Trencar esquemes preestablerts sobre com es nacionalitza
- L'alumne esbrine que la commemoració és una forma d'acceptació cultural i per tant forma part d'un discurs nacional i és aleshores una via de nacionalització.
- L'alumne descobreixca que l'establiment d'aquestes vies és per consolidar el discurs creant una normalitat a l'hora de rebre aquest tipus de missatges

Criteris d'Avaluació:

- Pot veure per què un missatge és nacionalitzador
- L'alumne es capaç d'identificar per què una imatge, un himne o una lletra fa referència a un discurs nacional i pretén expandir-lo
- Sap extraure la idea sobre la que s'estableix una notícia amb finalitat propagandística
- Pot veure quina idea vol transmetre un guionista dels Simpson, entenent que no són tant coses absurdes com missatges crítics sobre aspectes de la societat
- Compren el llenguatge d'un missatge nacionalitzador

Exercici 4

S'iniciaria amb el comentari del que hagen vist a la televisió que els haja pogut parèixer que difon un discurs nacional, serviria per tant per veure si s'ha entès l'exercici anterior (observar si el que consideren com a missatge nacionalitzador és més variat i ampli que el que han considerat en el deure per a casa de l'exercici 2) i per introduir aquest. Es tracta doncs de donar una cohesió a tota l'activitat vist que tot el que es tracta està lligat però no sempre l'alumne ho pot observar amb la mateixa facilitat que nosaltres pensem ho farà quan plantegem el que volem. Així es comentarien els diferents exemples sense entrar en massa profunditat perquè ja ho

hem treballat en l'exercici anterior, però intentant que tothom explicara l'exemple que ha observat. Una vegada finalitzat ens centràrem en l'exercici en sí mateix.

Aquesta exercici seria sobretot per fomentar l'actitud positiva de l'alumne augmentar la seua curiositat i consolidar allò treballat en l'exercici anterior cosa que no és senzill i es sabut que s'han de repetir les coses més d'una vegada. Seria un exercici de cloenda d'aquesta segona activitat, per canviar un poc la dinàmica de treball que és un poc excessiu relaxar-se un poc i reduir el ritme de treball. Seria com una sessió de "descans" pel que fa a la introducció de nous aspectes i on l'alumne treballaria però sobre allò que ja està vist, probablement amb més participació del professor en tant que seria una sessió més explicativa però sobre una pràctica. Tracta de l'anàlisi dels mapes, com a recurs que s'elabora segons una ideologia i que respon a una finalitat no són representacions fidedignes de la realitat, són recursos per explicar el que volem i per tant responen a motivacions. No obstant, l'alumne habitualment no està acostumat a qüestionar-se açò vist que s'accepta com a una plasmació de la realitat en tant que s'elabora segons l'*escala* que no és més que una reducció del que podem veure amb els nostres ulls.

Així doncs, segons aquest prejudici del professor, la sessió podria començar amb la pregunta: Rússia pertany a Àsia o a Europa, sempre ha segut així?. Amb açò el que es busca és que intenten debatre sobre la exactitud de la posició que ha de tenir per trencar aquesta idea, la posició és la que nosaltres desitgem donar-li segons el que pretenem fer amb la representació. El que trobem als mapes són representacions estereotipades, i aquestes poden respondre a un criteri nacional com és el cas del mapa que utilitzaven els Nazis per representar l'"espai vital" dels alemanys, el qual també se'ls mostraria i comentaria evidentment. Aquest últim per la seua banda es relacionaria amb l'exercici 2 i amb el tema que s'hauria vist de l'ascens dels totalitarismes.

El que es pretén per tant és mostrar com els mapes poden mostrar el que nosaltres volem i poden tenir diferents representacions i cadascuna d'elles pot ser tant vàlida com la resta, perquè les fronteres i les conceptualitzacions són creacions humanes. Així un discurs nacional també tindrà una representació cartogràfica determinada en funció del que aquesta vullga representar sobre el territori al qual fa referència. Per realitzar aquesta activitat a més d'observar diversos mapes "físicament" s'utilitzaria Internet per dues finalitats: d'una banda mostrar mapes on la posició central de la

representació es desplaça segons a qui vaja dirigit (així per exemple els mapes a Oceania solen estar amb els casquets a l'inrevés del que estem acostumats); d'altra banda si hi hagués la possibilitat d'establir un fòrum amb alguna escola d'un Estat d'Amèrica Llatina podrien intercanviar impressions, i fer més ric el seu aprenentatge, sobre aquesta activitat que s'intentaria coordinar amb l'altra escola.

Per últim es pot recórrer a utilitzar la projecció de mapes d'Espanya elaborats durant èpoques diferents que engloben uns territoris o d'altres i treballar com el que s'observa és acceptat com a normal en cadascun dels moments. El que estem acostumats a veure és el que acceptem com a normal i en els mapes el fet de que mostren territori fa que establim una relació entre la nostra persona i l'espai al que se'ns adscriu, és a dir, que també ens nacionalitza.

Objectius:

- Fer entendre com un mapa potser una via de nacionalització en tant que s'accepta com a "normal" i per contraposició els "altres" estan malament.
- Que descobrisquen que a banda del llenguatge oral, hi ha altres formes de llenguatge com és el cartogràfic.
- Els mapes no són, sinó que es creen per tant estan sota uns paràmetres ideològics i responen a unes finalitats.
- Segons els criteris que volem destacar podem construir uns mapes o d'altres, però sempre responen a la idea de mostrar un espai amb una finalitat.
- Trencar els esquemes preestablerts sobre les representacions cartogràfiques i l'establiment de veritats absolutes en aquest sentit.

Criteris d'Avaluació:

- Participació activa en les classes, mostrant interès i implicació amb allò que s'està treballant
- L'alumne entén que el llenguatge nacionalitzador no es limita al verbal, sap entendre perquè el cartogràfic també és una eina.
- Identifica quina finalitat té un mapa determinat
- Entén per a què són els mapes
- Recollida de les conclusions al quadern de camp

Activitat 3 Nacions sense Estat, el xoc cultural

Aquesta activitat es centra en la diferenciació entre Estat i Nació (els primers moltes vegades disfressats dels segons) per tractar l'últim aspecte que m'agradaria reflectir en aquesta Unitat, les Nacions sense Estat donat que és un tema molt present a la Història contemporània del nostre país sobretot des d'inicis del segle XX. Aleshores, tot i que les referències seran diverses, està encaminat a que l'alumne pugui descobrir que hi ha diferències entre ambdós conceptes, sent a l'hora una forma Estatal diferent a les descobertes fins ara en la Unitat. Els estats plurinacionals cada vegada són més habituals al món desenvolupat en tant que la immigració s'ha convertit en un element quotidià, sobretot amb la globalització. No obstant a alguns dels Estats aquest fenomen ja ha existit abans per la història pròpia d'aquest, vinculat moltes vegades al colonialisme o a la incapacitat d'establir un Estat-Nació decimonònic consolidat.

Unes diferències ja introduïdes en l'activitat anterior quan s'ha plantejat l'exemple de Bèlgica on el grup secessionista havia guanyat a les eleccions mostrant la disconformitat a pertànyer a una idea de Nació i Estat. La nació sense estat es considera aliè a l'estat dintre del que està inclosa, no es veu representada de manera satisfactòria per tant es genera la idea d'adquirir el dret a decidir sobre el seu futur polític. Açò m'agradaria treballar-ho amb diferents exemples vist que requereix un grau d'abstracció bastant elevat en tant que és necessari trencar molts esquemes que es tenen bastant interioritzats i són difícils de reconstruir, si a molts de nosaltres ens pot resultar complexa a un alumne de Primer de Batxillerat també. Però el fet d'estar treballant sobre aquest tema al llarg de la Unitat pot facilitar aquest procés i el descobriment de l'alumne.

Per introduir el tema realitzaria algunes preguntes sobre el cas de l'activista Sahrauí Aminatou Haidar qui va ser, com és conegut, deportada i retinguda (retirant-li el passaport) a l'aeroport de Lanzarote després d'escriure en la casella de nacionalitat Sàhara Occidental en compte de Marroc. Potser el cas no el conegueren, però com que es tracta d'un tema actual alguna referència segur tindrien i com a mínim coneixerien que va fer una vaga de fam durant bastant temps en un aeroport vist que el bombardeig d'informació sobre el tema fou molt elevat. Així es realitzarien algunes preguntes sobre el tema:

- Per què no pot tornar al seu país?
- Per què fa una vaga de fam?
- D'on venia Aminatou?
- Què sabeu sobre la relació entre Espanya i el Sàhara?

De tota manera per reforçar l'explicació projectaria una vídeo⁴ curt sobre la qüestió per que veieren parlar al subjecte de l'acció i relacionaren el que s'ha anat dient amb el que diu Aminatou en aquest document.

Açò serviria per tractar d'introduir el tema de les diferents nacionalitats que pot tenir un Estat i el desig d'alguna d'elles a tenir una independència política per veure's afectada mentre es manté dintre d'aquest. També per veure com s'interpreten aquests moviments pels Estats, per la "mare pàtria" que pretén la unitat, pel que fa a la idea de Nació, de tots els individus que hi ha al seu territori. La opressió que viuen moltes d'aquestes Nacions baix Estats amb una vocació unificadora i homogeneïtzadora molt elevada i amb uns mètodes de vegades poc respectuosos. Açò es podria lligar amb el cas del Kurdistà o de Txetxenia posant l'exemple de la situació que es va viure al teatre de Moscou en 2002, i per suposat amb el de Palestina molt més conegut entre els joves d'aquestes edats per ser una icona de gent amb tendència progressista.

Es buscaria desenvolupar un debat realitzant un joc de rol on hi hauria dos grups simulant una situació de conflicte entre un Estat i un nacionalisme no estatal (una nació sense Estat) on hi hauria d'una banda defensors de l'Estat, i d'altra defensors de la Nació sense Estat. Açò serveix per posar en pràctica allò que l'alumne ha rebut en aquesta activitat molt més tradicional basada en l'explicació del professor i la recepció de l'alumne. Així serviria per donar-li un enfocament més pràctic i que siga l'alumne qui haja de construir els arguments a favor o en contra.

Per finalitzar, com a curiositat (per què a la pròxima sessió es posaria en pràctica l'examen), reproduiria un fragment de la pel·lícula La Terminal, on hi ha un encontre entre un immigrant i el personatge qui gestiona l'assumpte de les Duanes, la qüestió gira entorn a la situació en la que es veu envoltat el personatge principal. Arriba als Estats Units i en el moment que va a eixir de la Terminal presentant el passaport, li comuniquen que el seu Estat ha entrat en guerra i no és reconegut per el govern

⁴ <http://vimeo.com/7894916>

d'EEUU, no té nacionalitat. No se li permet tornar al seu país ni entrar a Amèrica pel que es veu retés a l'aeroport, a la zona internacional, fins que la situació es clarifiqui. Aquesta última projecció es reproduiria sempre que hi hagués temps sinó és un element que pot obviar-se.

Objectius:

- Introduir el terme Nació sense Estat vist que està present en la nostra societat actual
- Que l'alumne trenque amb la idea de que ha d'haver una única Nació per Estat i que ha d'haver un ambient inclusiu
- Donar eines per a que l'alumne pugui crear arguments sobre les Nacions sense Estat i així mantindre una postura crítica front a aquest tema
- Presentar les tensions que poden haver entre un Estat i una Nació sense Estat

Criteris d'Avaluació:

- L'alumne pot crear arguments propis en base als exemples vistos sobre el tema
- Pot sensibilitzar-se amb aquest tipus de problemes i no ho observa com un element superflu que ha de superar però no li serveix per res
- És capaç d'argumentar a favor o en contra raonadament
- És capaç de relacionar-ho amb altres exemples no tractats a classe però ell si que coneix

Comentari sobre una notícia

Tot i no tractar-se d'un tema potser proper per a l'alumne respecte al temps que fa que va ocórrer, si que potser proper en tant que la Ribera encara és una zona amb una extensió de cultiu de cítrics important que ha generat una activitat sobre aquest producte important. Sent per tant l'aigua un factor important per a l'economia de molts habitants de la zona. Així, durant la derogació del Pla Hidrològic Nacional a València es fomentà, per part del Partit Popular i d'altres partits de menor entitat però de dretes també, un boicot comercial a Catalunya. Per tant es podria realitzar un comentari sobre alguna notícia apareguda a Las Provincias i El Levante en aquesta actitud, analitzant-lo en clau nacionalitzadora. Des d'ençà hi ha un anticatalanisme moltes vegades explícit i d'altres encobert a sectors de la societat Valenciana, per

tant s'ha establert l'enemic generant aquest xoc cultural adient que la voluntat dels Catalans és l'adhesió dels "nostres territoris". Per tant el que es pretén és analitzar les notícies per veure com pot interpretar-se en clau nacionalitzadora allò del que parlen, a més tindríem l'exemple d'un periòdic de caire més conservador i l'altre més progressista (El Levante).

La idea del nacionalisme com a factor de xoc cultural ja s'ha desenvolupat en l'activitat dedicada a immigrants, estrangers i naturals, i en certa manera també en la relació entre la Nació i l'Estat Totalitari. Per tant aquesta activitat es plantejaria com un debat obert, buscant la participació de l'alumnat creant arguments més o menys complexos però mostrant que pot enfrontar-se a aquests problemes amb un bagatge adquirit al llarg del tema.

Objectius:

- Analitzar un problema ocorregut no fa molts anys en clau de Nacionalisme
- Que l'alumne esbrine quins elements fan referència a la diferent concepció nacional en aquest problema
- Relacionar-ho amb els problemes succeïts a El Ejido, no tot es limita a un xoc entre naturals i immigrants
- Observar com es redacta en un periòdic la notícia i en altre per diferenciar la idea nacional que defensen

Criteris d'Avaluació:

- Es capaç d'identificar com es produeix un xoc cultural per diferents versions nacionals confrontades
- Esbrina quins elements es posen de rellevància en cadascun dels periòdics i per què
- Es capaç d'argumentar per què està a favor o en contra del boicot en relació al que hem vist durant la Unitat.
- Capacitat per relacionar-ho amb l'exercici dels immigrants i els Estats Totalitaris

Ara et toca a tu

Aquest és l'apartat que compren la màxima puntuació en l'avaluació, en tant que es tracta del 60% de la nota. Abans de començar la tercera activitat com que ja s'han tractat la majoria de conceptes prevists i el tema està pràcticament acabat, es plantejaria l'elaboració d'un treball per part de l'alumne. Aquest treball faria mitja amb

el plantejament d'un problema a l'aula, la realització d'un examen però amb unes característiques diferents a les que habitualment tenim al cap (després d'haver-ne realitzat tants d'aquest tipus).

El treball (35% de la nota final) pretén ser una síntesi d'allò que s'ha vist al llarg de la Unitat i per saber si realment ho han entès es planteja la creació d'una Nació. Per altra banda pretén ser també una pràctica per a l'alumne en tant que ha de ser ell qui havent creat el coneixement del tema ha de posar-lo en pràctica afrontat el problema de crear una Nació. Per tant aquest treball té una triple finalitat:

- Síntesi i consolidació mental d'allò vist al llarg del tema
- Dimensió pràctica del coneixement per part l'alumne
- Resolució d'un problema, creació d'una nació i resolució de problemes que se li plantejaran en l'examen pel que fa a la relació de forma interna i externa a l'Estat

S'estableix un mapa mut imaginari que hauria d'estar prèviament confeccionat pel professor, on hi ha unes divisions administratives i unes condicions relacionades amb la població i els fluxos migratoris. Cadascun dels alumnes ha hagut de participar al llarg de treballar la Unitat, pel que el professor al seu quadern de seguiment te recollides les intervencions i hi ha ja una valoració en eixe sentit. Així segons la qualificació a l'alumne se li assigna un nombre determinat de monedes amb les que podrà adquirir el territori, el qual tindrà unes característiques més bones o dolentes en funció de les facilitats que li puga donar per aconseguir la finalitat d'aquest projecte. No obstant la diferència de qualitat entre els territoris no seria molt gran vist que es busca la igualtat i no la meritocràcia, és per altra banda una forma de premiar a la participació i fomentar-la entre qui no ho ha fet tan assíduament.

Així el treball de l'alumne consisteix en la creació d'un Estat i una Nació, cosa que no vol dir que no hi haja diverses nacionalitats, això dependrà del que l'alumne desitge. Haurà de crear vies de nacionalització i un discurs (incloent els aspectes que hem tractat en eixe apartat) per als habitants que hi haja i afrontar els reptes de moviments de població. L'alumne decideix el model d'Estat i el tipus de nacionalisme si incloent o excloent. Així el model ideal per aquest treball hauria de ser una reflexió que deuria d'incloure els següents aspectes:

- Creació d'una història comuna i d'uns mites als quals se'ls rendeix cert culte.

- Creació d'una llengua amb unes referències de literatura que conformen la cultura pròpia.
- Creació d'un espai determinat, tot i que hi haurà zones de costa per a la majoria del món que s'inventa, ha d'haver una descripció mínima del relleu del mateix.
- Definició de qui conforma la Nació, són tots o quins grups estan exclosos?
- Establiment o no d'un enemic comú que faça oblidar les referències internes
- Relació amb els nousvinguts (immigrants i estrangers)
- Determinació del model d'Estat i en base a aquest quina idea de Nació es desitja (no cal que siga com s'ha explicat però s'ha d'argumentar perquè es fa com es fa).
- Vies de difusió del seu missatge nacionalitzador
- Aquest missatge és expansionista o què busca fonamentalment?

Es busca la creativitat de l'alumne però no de forma gratuïta ha de treballar sobre els diferents aspectes que hem incidit al tema plantejant problemes amb els que es pot trobar i veient quines solucions hi troba. Cap la possibilitat que l'alumne faça un compendi de la resta o agafe un model real i realitze alguns canvis que resulten convincents, així que l'alumne seria el plantejament d'un problema entorn a la creació dels països dels alumnes. Per tant hauria d'haver un període d'elaboració del treball, que podria ser d'una setmana, i de correcció per part del professor, idíl·licament (o no) direm, d'un cap de setmana. Ací el professor podria jugar amb els diferents països que els alumnes han elaborat el que posaria en evidència tot aquell qui hagués copiat, tot i que a estes edats resulta bastant evident, però al seu favor jugaria que si pot resoldre els problemes hauria assolit els objectius de la Unitat. Al cap i a la fi és des d'aquesta idea d'educació des d'on plantege aquesta Unitat. L'examen tindria les mateixes preguntes per tothom sense distinció del model d'Estat que hagen creat a veure com responen.

Per altra banda hi hauria un apartat de vocabulari vist que hi ha certs conceptes que s'han de quedar clars, com he dit a l'inici d'aquest escrit hi ha quatre fonamentals així almenys tres d'aquests haurien d'estar inclosos. L'examen es valoraria sobre 10 però seria el 25% de la nota total d'aquest apartat, d'on tres punts de 10 correspondrien a les quinze definicions que plantejaria.

Per tant l'examen podria ser:

1.-Si l'estat que limita amb tu té una situació molt dolenta i la població emigra cap al teu estat com creu que afectaria al discurs que promous?Variaria?

2.-El discurs que defenses creus que és bo o dolent?Argumenta el per què i relaciona-ho si pots amb algun exemple real que conegues.

3.-Per què es diu que aquell qui promou un discurs nacional és com un cuiner?Pots posar algun exemple de personatges actuals?

4.-Per què has seleccionat la Història que expliques?Hi podrien haver diferents discursos sobre la mateixa Història d'altres grups si ho has inclòs al teu model?

5.-Pots relacionar aquesta Unitat amb altres temes que hem tractat durant el curs?

Com es veu l'examen està encaminat a la resolució de problemes socials i a l'intent de donar una dimensió pràctica al coneixement que s'ha anat generant durant la interacció professor alumne. La voluntat per part del professor que s'explica en l'apartat corresponent és un factor clau perquè realment és una Unitat complexa i aquest amb la seua implicació i desig de millora ha de poder ajudar a l'alumne i veure com plantejar els exercicis perquè siguin més profitosos. Amb l'objectiu de que pugui fer front a aquest tipus de situacions i siga capaç d'identificar quins elements i idees conformen les opinions i notícies que sorgeixen sobre el tema, tant a l'Estat Espanyol, com al poble com al món.

9. L'avaluació

L'avaluació és potser, una de les funcions més complicades del professor en tant que ha de qualificar a l'alumne i per tant classificar-lo "objectivament" sense que aquesta pugui ser-ho provenint del criteri subjectiu d'un individu. Es tracta doncs d'anar seleccionant qui val per a què, en aquest cas des de la història sense tenir en compte quina és la situació de partida i específica de cadascun dels alumnes. Per tant es tracta de determinar qui és cadascú amb uns criteris homogenis sense que hi haja una condició prèvia ni estructural equitativa donat que hi ha tantes situacions particulars i diferents com alumnes.

Es tracta però d'un element fonamental per a la definició del model ensenyament-aprenentatge i que serveix tant per a la qualificació de l'alumne (de cara a la comunitat educativa i a si mateix) com a la qualificació del professor. A l'alumne li

permet saber quin grau de competència i contingut ha assolit en la matèria, en tant que la numeració li permet saber quin nivell té segons el professor i en quin nivell està respecte a la resta de companys (tan important en aquestes etapes). Per al professor és una forma de conèixer quin és el grau de “productivitat” que ha donat de si en fer-li entendre a l’alumne allò que ha pretès, la qual cosa no significa sols contingut. Per tant és un mètode de referència tant per a l’alumne com per al professor. Però aquest tindrà una major utilitat o no, segons el meu parer, en funció del model que s’assolisca. L’avaluació d’aquesta Unitat hauria de ser continua en tant que hi ha una sèrie d’elements imprescindibles per assolir-ne nous i copsar quin és el sentit del tema, és un conjunt.

Els criteris de cadascuna de les activitats que es plantegen s’especificaran durant l’explicació d’aquestes però a grans trets diré que la qualificació de l’estudiant es realitzarà des de tres fronts diferents.

D’una banda **quadern de l’alumne (25% de la nota final)** on es poden observar o qualificar diferents elements i on perfectament es pot veure l’evolució en l’aprenentatge d’aquest, verificant si sols realitza una reproducció d’allò observat a classe o analitza i reflexiona entorn a açò. Es pot analitzar a tres nivells:

1. Els diaris com resums: sempre ha d’anar acompanyat d’una correcció del professor que evidentment ha de realitzar una proposta de millora. L’estructura a la que s’ha d’aspirar és la d’una explicació del que s’ha fet de forma raonada i valorativa, no sols del contingut sinó de com s’ha ensenyat.
2. Les activitats i exercicis: inclouen el tractament d’un vocabulari específic de la matèria. Però cal ser conscients de que l’alumne va a utilitzar moltes vegades conceptes ambigus, la nostra feina serà que cada cop sàpiguen utilitzar uns termes més concrets i que s’ajusten més a allò que es vol dir. Com s’ha gestionat, quina dinàmica, que s’ha acordat i quines conclusions, tot açò l’alumne deu d’explicar-ho per comprendre el perquè d’un treball cooperatiu per exemple.
3. Les síntesis són molt importants també en tant que permeten al professor observar la capacitat d’elaboració de discursos de l’alumne. Quins arguments utilitza, quin guió de reflexió ha elaborat quina informació destaca o com utilitza els conceptes i juga amb ells.

L'**examen i el treball (60% de la nota final, 25 i 35% respectivament)** estan explicats en la seqüenciació de les activitats, però tenen com a finalitat comprovar el grau del procés d'ensenyament que han tingut i la seua capacitat d'utilitzar la informació.

Finalment es valoraria amb el **15% restant la participació** de l'alumne, ací entra en joc un element clau per al meu parer a l'hora de valorar aquestes intervencions i dur una seguida de el que fan els alumnes, em referisc al **diari del professor**. A més de recollir qui intervé i amb quin grau de raonament ho fa és un element que serveix per autoavaluar-nos recollint les dificultats que se li han presentat a l'alumne o canvis que creiem després de la pràctica que millorarien la Unitat. Nosaltres com a docents planifiquem la unitat didàctica en base a uns criteris metodològics i epistemològics però cal analitzar quin és el resultat. Aquesta autoavaluació permet la rectificació o modificació de certs aspectes del tema o el canvi d'altres. Quan s'escriu el que ha ocorregut a l'aula s'està intentant reflexionar sobre el tema per tant estem valorant la nostra actuació i planificació del currículum.

10. Atenció a la diversitat

Com s'ha pogut observar, o això he pretès, en cadascun dels exercicis que plantege hi ha preguntes més senzilles dedicades especialment a aquelles persones que presenten major dificultat en l'aprenentatge. Per altra banda en les activitats que es realitzen en grup, d'un banda buscaríem crear agrupacions equilibrades (donat que amb un treball cooperatiu els alumnes solen aprendre molt més tant qui explica més com qui rep l'explicació); d'altra banda buscaríem donar-li un càrrec determinat que li permetera estar atent al que es diu i preguntar si escau.

Les preguntes del professor als debats tindrien diversos graus de complexitat però sempre buscant la participació de tothom per el que per als alumnes amb més necessitats intentaríem anar augmentant el grau de complexitat de les preguntes que els fem.

Per altra banda els alumnes amb major facilitat sempre tindrien preguntes més complexes com s'ha intentat especificar a cadascuna de les activitats, que implicaren un major grau de reflexió. Als treballs cooperatius no els donaríem càrrecs i que foren ells qui intervingueren constantment en el debat intern.

Objectius generals:

- Que l'alumne descobrisca noves vies d'aprenentatge alternatives al llibre de text.
- Que l'alumne siga capaç de formar-se una opinió sobre els missatges referents a la identitat que rep constantment
- Que es produeca un procés de reflexió entorn a per que el nacionalisme pot ser un factor de cohesió social o de xoc cultural
- Que puguen resoldre els possibles problemes als que s'enfronten d'aquest tipus
- Fomentar la capacitat crítica a l'hora d'acceptar o no diversos missatges dels mitjans de comunicació o a la seua vida quotidiana
- Que l'alumne pugua esbrinar quins elements utilitza un individu a l'hora de crear un discurs nacional, observant que utilitza elements acceptats socialment per generar un discurs versemblant.
- Que l'alumne siga capaç de diferenciar que hi ha diversos discursos identitaris sobre un mateix territori, i segons el seu criteri accepte o no un o d'altre.
- L'alumne tinga les eines necessàries per interpretar algun problema social o polític de l'actualitat en clau de xoc cultural
- Donar-li major dimensió al Nacionalisme trencant amb l'explicació clàssica d'un fenomen aïllat amb poc de lligam amb els processos històrics i l'actualitat.
- Treballar les competències, tot i que a la legislació del batxillerat no es contemplen. L'escola ha de ser a banda de transmissió de coneixement, un lloc on es produeca un desenvolupament intel·lectual a major escala, aquest és l'esperit de les competències.

Criteris d'Avaluació generals:

- L'alumne ha adquirit unes eines que li permeten desenvolupar-se millor en el seu procés de formació el qual no es veu limitat sols al període d'escolarització.
- L'alumne pot fer front al repte de la convivència cultural en un marc de multiculturalisme, sent capaç de resoldre problemes que d'aquest fet se'n deriven.
- L'alumne sap extraure les idees principals d'un text.
- L'alumne identifica com esta construït un discurs nacional siga amb l'anàlisi de textos, documents gràfica o d'altres vies.
- L'alumne es capaç d'esbrinar el component nacional en diversos processos o moments històrics.
- L'alumne pot decantar-se cap a un discurs o d'altre sobre una mateixa zona argumentant en base als elements analitzats: cultura, llengua i espai geogràfic.

11. Conclusió

En aquest treball he intentat plasmar tot allò que he après en les diverses assignatures del màster, tenint com a referència una idea determinada del que ha de ser l'educació dels adolescents a l'Institut. He intentat lligar-ho amb el que crec que és un fenomen que explica molt be part de certes situacions de conflicte social en l'actualitat que són complexes de comprendre. Tot i les errates que puguen haver, estic satisfet d'haver fet aquest treball d'aquesta forma, a més segurament hi ha certs aspectes que poden aprofundir-se més o dur-los a terme d'una altra forma. Però crec que és una via per realitzar aquest treball des d'una altra perspectiva, és doncs un primer pas. Un compendi d'idees i una forma de fer les coses que espere conservar i poder dura a terme una vegada comence a treballar als instituts. Pot semblar una mica utòpic però com dic és la meua idea i no cal que es diga a terme integrament pot realitzar-se alguna de les activitats intercalades amb el temari del llibre. Per tant la meua idea ha seguit aquesta, molt més explicada a l'apartat de justificació, espere haver aconseguit allò que he petés.

12. Bibliografia

- Gibernau, M. Nacionalismes: l'estat nació i el nacionalisme al segle XX, Barcelona, Edicions Proa, 1997.
- Gibernau, M. Nacions sense estat: nacionalisme i diversitat en l'era global, Barcelona, Fundació Ramon Trias Fargas, 1999.

Annex

Art. 2 de la Constitución de 1978:

Art. 2. La Constitución se fundamenta en la indisoluble unidad de la Nación española, patria común e indivisible de todos los españoles, y reconoce y garantiza el derecho a la autonomía de las nacionalidades y regiones que la integran y la solidaridad entre todas ellas. ⁵

Els 25 Punts del NSDAP ⁶

1. Exigim la unió de tots els alemanys per a constituir una gran Alemanya fundada en el dret de la independència que gaudeixen les nacions.
3. Exigim espai i territori per a l'alimentació del nostre poble i per a establir al nostre excés de població.
4. Ningú, fora dels membres de la nació, podrà ser ciutadà de l'Estat. Ningú, fora d'aquells per les venes dels quals circule sang alemanya, siga com siga el seu credo religiós, podrà ser membre de la Nació. Per tant, cap jueu serà membre de la Nació.
8. Cal impedir tota immigració no alemanya. Exigim que s'obligue a tot no ari arribat a Alemanya, a partir del 2 d'agost de 1.914, abandonar immediatament el territori nacional.
25. Per a realitzar tot el que precedeix, exigim la creació d'una poderosa autoritat central de l'Estat; inqüestionables atribucions del parlament políticament centralitzat sobre tota la Nació i sobre la seua organització, i la formació d'una Càmera representant a les classes i professions, amb el propòsit de posar en pràctica en els diversos estats de la confederació les lleis generals promulgades per l'autoritat.

⁵ <http://www.nacionesspanola.net/index.php?title=Nacionalidades>

⁶ <http://www.lasegundaguerra.com/viewtopic.php?f=38&t=1857>

Munich, 24 de febrer de 1.920

Extracte “Main Kampf”⁷

"El nostre poble primer ha de ser alliberat de la confusió desesperada del internacionalisme i ser educat deliberada i sistemàticament en un nacionalisme fanàtic. Hi ha un sol dret en el món, i aquest dret està en la pròpia força d'un".

8

“España no es cuestión de lengua ni de corazón, sino de vientre. Para los que viven de ella, España es una realidad providencial indiscutible; para los demás es una expresión geográfica o bien la denominación impropia de una sola de las nacionalidades españolas, la nacionalidad castellana (...)”.

1 de abril de 1896

“Enclavada Cataluña en el área geográfica conocida con el nombre de España, somos españoles de la misma manera que somos europeos por estar comprendida España dentro del continente Europa. Gobernada España por el Estado español, los catalanes somos españoles como miembros de ese Estado, como ciudadanos de esa sociedad política. No somos, pues, enemigos de España, tomada en este sentido (que es el único real), ni al combatir al Estado español queremos otra cosa que rehacerlo con equidad y justicia, y con una organización más adecuada y perfecta, dentro de la cual Cataluña pueda encontrar una vida de libertad y progreso”.

Prat de la Riba, E.: *Nacionalisme català y separatisme espanyol*

10 de abril de 1900

⁷ [FERNANDEZ GARCIA, ANTONIO](#). *HISTÒRIA UNIVERSAL CONTEMPORÀNIA*. Barcelona, Vicens Vives, 2000.

⁸ <http://www.historiasiglo20.org/HE/texto-pratdelariba.htm>

Sabino Arana - "¿Qué somos?"⁹

"La fisonomía del bizkaino es inteligente y noble; la del español, inexpresiva y adusta.

El bizkaino es de andar apuesto y varonil; el español, o no sabe andar (ejemplo, los quintos) o si es apuesto es tipo femenil (ejemplo, el torero).

El bizkaino es nervudo y ágil; el español es flojo y torpe.

El bizkaino es inteligente y hábil para toda clase de trabajos; el español es corto de inteligencia y carece de maña para los trabajos más sencillos. Preguntádselo a cualquier contratista de obras y sabréis que un bizcaino hace en igual tiempo tanto como tres maketos juntos.

El bizkaino es laborioso (ved labradas sus montañas hasta la cumbre); el español, perezoso y vago (contemplad sus inmensas llanuras desprovistas en absoluto de vegetación).

El bizkaino es emprendedor (leed la historia y miradlo hoy ocupando elevados y considerados puestos en todas partes... menos en su patria); el español nada emprende, a nada se atreve, para nada vale (examinad el estado de las colonias).

El bizkaino no vale para servir, ha nacido para ser señor ("etxejaun"); el español no ha nacido más que para ser vasallo y siervo (pulsad la empleomanía dentro de España, y si vais fuera de ella le veréis ejerciendo los oficios más humildes).

El bizkaino degenera en carácter si roza con el extraño; el español necesita de cuando en cuando una invasión extranjera que le civilice.

El bizkaino es caritativo aun para sus enemigos (que lo digan los lisiados españoles que atestan las romerías del interior y mendigan de caserío en caserío); el español es avaro aun para sus hermanos (testigo, Santander cuando pidió auxilio a las ciudades españolas en la consabida catástrofe).

El bizkaino es digno, a veces con exceso, y si cae en la indigencia, capaz de dejarse morir de hambre antes de pedir limosna (preguntádselo a las Conferencias de San Vicente de Paúl); el español es bajo hasta el colmo, y aunque se encuentre sano, prefiere vivir a cuenta del prójimo antes que trabajar (contad, si podéis, los millares de mendigos de profesión que hay en España y sumidlos con los que anualmente nos envía a Euskeria)(...) Por último, según la estadística, el noventa y cinco por ciento de los crímenes que se perpetran en Bizcaya se deben a mano española, y de cuatro de los cinco restantes son autores bizcainos españolizados.

Decid, pues, ahora si el bizkaino es español por su tipo, carácter y costumbres ."

⁹ <http://www.historiasiglo20.org/HE/texto-arana.htm>

Mazzini

Somos un pueblo de 21 a 22 millones de hombres, conocidos desde tiempo inmemorial con un mismo nombre -el pueblo italiano-; vivimos entre los límites naturales más precisos que Dios haya trazado jamás -el mar y las montañas más altas de Europa-; hablamos la misma lengua,(...) tenemos las mismas creencias, las mismas costumbres y hábitos, (...) nos sentimos orgullosos del más glorioso pasado político, científico y artístico que se ha conocido en la historia europea (...).

No tenemos ni bandera, ni nombre político, ni un puesto entre las naciones europeas (...) Estamos desmembrados en ocho Estados (...) independientes unos de otros, sin alianza, sin unidad de destino, sin relación organizada entre ellos (...). No existe libertad ni de prensa, ni de asociación, ni de palabra, (...); nada. Uno de estos Estados que comprende la cuarta parte de la península, pertenece a Austria: los otros padecen ciegamente su influencia.¹⁰

Canciller O. Von Bismarck

“Debemos atenuar el descontento provocado por el hecho de que nos hemos convertido en una gran potencia, haciendo sentir al mundo el peso de estas fuerzas, lealmente y con un espíritu pacífico bien entendido. Debemos convencerle de esta forma de que una hegemonía alemana en Europa es más útil, más desinteresada y menos perjudicial para la libertad ajena que una hegemonía francesa, rusa o inglesa. El respeto a los derechos inherentes a otros países, que Francia en especial no admitió durante el tiempo de su preponderancia y que Inglaterra sólo reconoce según sus intereses, será más fácilmente observado por Alemania por dos razones: por un lado, a causa del carácter alemán, esencialmente objetivo; por otro lado, y ello sin mérito alguno de nuestra parte, porque no tenemos ninguna necesidad perentoria de ampliar nuestro territorio. (...) La política alemana (...) sólo tiene un deseo: mostrarse justa y pacífica.”

“La ilimitada soberanía de las dinastías, de los nobles, de las ciudades y villas imperiales fu una adquisición revolucionaria a expensas de la nación y de su unidad. Me ha parecido siempre algo monstruoso el hecho de que la frontera que separa al habitante sajón de Salzwedel, del sajón de Brunswick, cerca de Lûchow, frontera difícil de reconocer a causa de sus pantanos y páramos, obligue a aquellos dos sajones a pertenecer a dos diferentes entidades nacionales, quizá enemiga la una de la otra, de las cuales una fue regida desde Berlín, la otra

¹⁰ <http://www.claseshistoria.com/revolucionesburguesas/%2Btextomazzini.htm>

desde Londres, y más tarde desde Hannover.”

Bismarck. Pensamientos y recuerdos.¹¹

Incertidumbre en Bélgica tras la victoria de los separatistas¹²

En plena crisis económica y a menos de tres semanas de asumir la presidencia rotatoria de la Unión Europea, preocupa la situación del país

14/06/2010 | Actualizada a las 18:22h | **Internacional**

María Ruiz Bruselas. (EFE).- El futuro de **Bélgica** como país preocupa hoy más que nunca después de la histórica victoria electoral de los nacionalistas conservadores flamencos (N-VA), partidarios de la independencia de **Flandes**, en plena crisis económica y a menos de tres semanas de asumir la presidencia rotatoria de la **Unión Europea**.

MÁS INFORMACIÓN

La **Comisión Europea** mostró hoy su confianza en que Bélgica ejerza una presidencia de la UE "efectiva y ambiciosa" a partir del próximo 1 de julio, pese al cambio de Gobierno, según una de sus portavoces, **Pia Ahrenkilde**. Bélgica "es uno de los países fundadores de la UE y, como tal, esperamos que continúe mostrando un compromiso firme e importante", añadió.

Las elecciones generales de ayer, convocadas de forma anticipada tras la última caída del Gobierno a causa de la arraigada disputa lingüística entre flamencos y francófonos, confirmaron un ascenso de la derecha nacionalista del N-VA en el norte del país que resultó mucho más marcado de lo que apuntaban los sondeos.

La Nueva Alianza Flamenca (N-VA) se hizo con 27 de los 150 escaños de la Cámara federal, seguida de cerca por los socialistas francófonos (26 asientos, 6 más que en la actualidad), que fueron los más votados en Valonia, la mitad sur del país, y además consolidan una posición de liderazgo a escala nacional junto a los socialistas flamencos (SP.A), que acumulan 13 escaños.

Los grandes perdedores de estas elecciones fueron los liberales tanto flamencos (Open VLD) como francófonos (MR), pues ambos consiguieron cinco escaños menos que en los comicios de 2007 y probablemente quedarán fuera de la futura coalición de Gobierno. Los líderes de las principales formaciones políticas del país evitan de momento hacer pronósticos sobre la composición del próximo Ejecutivo, pero todos se declaran a la espera de lo que pida el N-VA, condenado por su victoria a marcar el ritmo y tomar la iniciativa.

El líder del N-VA, Bart De Wever, que se reúne hoy con el rey Alberto II, insistió esta jornada en que quiere negociar con los partidos flamencos y francófonos, pero no descartó que los francófonos prefieran excluir a su formación, en cuyo caso,

¹¹ <http://www.claseshistoria.com/revolucionesburguesas/%2Btextobismarck.htm>

¹² <http://www.lavanguardia.es/internacional/noticias/20100614/53946774821/incertidumbre-en-belgica-tras-la-victoria-de-los-separatistas-belgica-union-europea-ue-comision-euro.html>

adelantó, "tendrán que atenerse a las consecuencias". De Wever, quien dijo que quiere establecer "estructuras que funcionen", rehusó fijar un calendario y se limitó a señalar que espera poder aprovechar el verano para ver si se puede formar un nuevo Ejecutivo belga y tantear si es posible emprender "reformas ambiciosas del Estado".

Además, recalcó que está preparado para asumir sus responsabilidades y ceder el puesto de primer ministro de Bélgica a un francófono, tras treinta años de liderazgo flamenco, si con ello logra garantizar que se lleven a cabo las reformas necesarias.

En caso de que esta opción se materialice, el puesto recaerá con toda probabilidad en el socialista valón Elio Di Rupo, que no sólo ha logrado colocar a su formación como número uno en el sur del país y en una posición de liderazgo a escala nacional, sino que también ha conseguido un amplio respaldo en los votos personales.

Desde el sur, este gesto de De Wever es visto con recelo porque temen que se trate de un movimiento puramente estratégico que, en cualquier caso, no saldrá gratis a Valonia. La socialista francófona Laurette Onkelinx, que encabeza la lista del partido en Bruselas, recalcó hoy en declaraciones a la cadena de televisión RTL que no aceptarán el puesto de primer ministro "a cambio de debilitar los derechos de los francófonos".

Por su parte, el propio Di Rupo considera prematuro hablar de quién será el primer ministro, pero nadie pierde de vista que esta posición suele nutrirse de las filas de la principal familia política de Bélgica, los socialistas (PS y SP.A) tras estas elecciones. Alberto II se reunirá hoy con De Wever y Di Rupo, después de haber mantenido un primer contacto con el jefe de Gobierno saliente, Yves Leterme, y con los presidentes del Senado, Armand De Decker, y de la Cámara de Representantes, Patrick Dewael.

En el sur de Bélgica, aparte de la victoria socialista, resulta significativo el retroceso de los liberales del MR, que ha motivado el anuncio de renuncia de su líder, Didier Reynders, ministro saliente de Finanzas, quien dejará el cargo cuando acaben las negociaciones para la formación de Gobierno. "El éxito del N-VA es un problema", admitió sin ambages Reynders en declaraciones a la prensa y aseguró que en Valonia están realmente preocupados y desean conocer lo antes posible si el plan de De Wever es "reformar o dividir" el país.

La mort d'una noia genera una onada d'atacs racistes a El Ejido¹³

EFE/DDEg.EL EJIDO (almeria)

Els veïns del municipi de El Ejido van protagonitzar ahir diversos atacs violents contra el col·lectiu immigrant de la població en un clima de crispació per la mort d'una jove que va ser apunyalada per un jove magribí. Els carrers del municipi mostraven ahir la presència d'homes armats que es reagrupaven pels principals carrers del municipi buscant on podien trobar immigrants per agredir-los. Durant l'enterrament de la jove, el subdelegat del Govern va ser agredit per un grup de persones i després de refugiar-se, les autoritats van haver de sortir de l'església escortats per la policia.

Els veïns del municipi de El Ejido (Almeria) es concentren des de dissabte al barri on va ser morir la jove Encarnación López a mans d'un ciutadà magribí pertorbat mental. La crispació per la mort de la noia va provocar la reacció dels veïns del municipi contra els immigrants. Al llarg de la matinada de dissabte i durant el matí d'ahir es van produir nombrosos atacs racistes. Els ànims dels veïns es van alterar encara més quan va córrer la mentida que un agricultor havia sigut assassinat per un grup de magribins. El subdelegat del Govern va desmentir moments més tard la notícia tornant les coses a la normalitat.

Colpegen el subdelegat del govern

Milers de persones van assistir a la tarda a l'enterrament de la jove on el silenci només va ser trencat per les campanades de l'església anunciant l'acte religiós. Els fets delictius, però, van reaparèixer amb l'agressió per part d'alguns dels assistents del subdelegat del Govern d'Almeria, Fernando Hermoso. Al crit de «no anar a votar», alguns dels congregats van començar a acorralar Hermoso que es trobava al costat del cotxe fúnebre colpejant-lo al cap i a l'esquena. El subdelegat juntament amb la resta d'autoritats es van haver de refugiar a l'interior de l'església d'on van sortir escortats per dotze furgons policials. El delegat del Govern d'Almeria, Torres Hurtado, va atribuir als «nervis desbordats», l'agressió que va patir el subdelegat del Govern. Hurtado va respondre als fets assegurant que no havia estat «res greu» i va precisar que Hermoso pateix «només algunes masegades». El delegat del govern va reiterar, però, que «amb la violència no s'adelanta res». A la sortida de l'església a les cinc i de la tarda, una bona part de la multitud va perseguir els cotxes oficials on viatjaven les autoritats. Tan bon punt va acabar l'acte religiós, els veïns es van dirigir al carrer principal de la barriada, l'antiga carretera nacional 340, on van calar foc a un vehicle propietat suposadament d'un veí d'origen magribí.

Els incidents van arribar a tal punt que responsables de la comunitat magribina va aconsellar als seus membres que es tanquessin als seus domicilis.

En els incidents ocorreguts, almenys vint-i-dos persones han resultat ferides des del matí en què va ser apunyalada la jove. En total van resultar ferits set immigrants, sis veïns de El Ejido i nou agents de policia, encara que, segons fonts hospitalàries les xifres es podrien incrementar perquè continuen ingressant persones als centres hospitalaris.

Xenofòbia i racisme

¹³ <http://www.ub.es/penal/historia/ejido/4espanya.html>

.Els atacs contra immigrants a El Ejido han alertat les autoritats del perill de brots racistes i els han portat a fer un gran desplegament policial al municipi. El president de la Junta d'Andalusia, Manuel Chaves, va fer una crida a la «calma i la tranquil·lilitat» i va proposar incrementar les mesures de seguretat per evitar «brots de xenofòbia i racisme». D'altra banda, el ministre d'Interior, Jaime Mayor Oreja, va dir que «la llei caurà implacablement sobre l'assassí» de la jove. Segons el ministre, «el més necessari ara és la calma davant dels fets» ja que «els moviments xenòfons i les respostes» que s'han produït en aquesta localitat són un «disbarat». També va manifestar que no es pot donar la culpa a la nova llei d'Estrangeria «que serà bona o dolenta però mai serà culpable d'un assassinat».

Los himnos y canciones aquí expuestas no son unas simples composiciones musicales, sino que reflejan mucho más: son el reflejo de una confrontación entre dos ideas de “España”
La Primera de estas canciones es de origen popular y existen varias versiones sobre la misma melodía (p.e. una referente al frente de Gadesa, en Cataluña), aunque está es de la más conocidas.
La Segunda de las canciones es de sobra conocida, ya que se convirtió en el Himno de la Falange.
Compuesta por José Antonio Primo de Rivera, después de la Guerra se convirtió en el Himno Nacional Franquista.

**SI ME QUIERES ESCRIBIR
(HIMNO REPUBLICANO)**

Los moros que trajo Franco en Madrid quieren entrar mientras queden milicianos los moros no pasarán. Si me quieres escribir ya sabes mi paradero Tercera Brigada Mixta primera línea de fuego. Aunque me tiren el puente y también la pasarela me verás pasar el Ebro en un barquito de vela. Diez mil veces que los tiren diez mil veces los haremos tenemos cabeza dura los del Cuerpo de Ingenieros. En el Ebro se han hundido las banderas italianas y en los puentes solo quedan las que son republicanas.

**CARA AL SOL
(HIMNO FRANQUISTA)**

Cara al sol con la camisa nueva que tú bordaste en rojo ayer me hallará la muerte si me lleva y no te vuelvo a ver formaré junto a mis compañeros que hacen guardia sobre los luceros, impasible el ademán, y están presentes en nuestro afán. Si te dicen que caí me fuí al puesto que tengo allí. Volverán banderas victoriosas al paso alegre de la paz, y traerán prendidas cinco rosas, las flechas de mi haz. Volverá a reír la primavera que por cielo, tierra y mar se espera ¡Arriba escuadras a vencer, que en España empieza a amanecer!